

Otto M. Møller

Millionærens Pilegrimsfærd

HELSINGØR · JENS MØLLERS ·
LAG · MDCCCLXXXVIII

Millionærens Pilegrimsfærd

OTTO M. MØLLER

Otto M. Møller:

Millionærens Pilegrimsfærd

Helsingør
Jens Møllers Forlag
Helsingørs Centraltrykkeri
1898

I.

Foraarsnat.

Kun ti Minutter over ét! Vil denne Nat dog aldrig faa Ende?

Jeg ligger og kaster mig i Sengen uden at kunne finde Hvile; min Pande er hed, mine Kinder brænder. En sælsom Uro er over mig. Og en Mylr af forvirrede Tanker, som det næppe er mig muligt at holde ude fra hverandre, stormer ind paa mig. Uvilkaarlig knytter jeg Hænderne, uden at vide hvorfor.

Hvad gaar der af mig? — jeg, som plejer at sove lige fra det Øjeblik, jeg lægger Hovedet til Puden! Jeg læste »Agnes Vittrup«, inden jeg gik til Sengs, men *den* skulde vel vanskelig kunne forstyrre nogens Nattero! Er det da Tanken om, at jeg pludselig er

bleven en rig Mand? Snak! Det er nu mere end tre Uger siden. Onkels Testamente blev aabnet, og i al den Tid har jeg sovet trygt nok. Eller Frøken Brorsons Forlovelse? Ogsaa det er jo en gammel Historie, som i Grunden gjorde langt mindre Indtryk paa mig, end jeg selv havde ventet, skønt jeg forlængst havde gennemskuet hende. Men det gotter mig alligevel at tænke paa, hvor hun nu maa ærgre sig over, at hun opgav mig!

. . . Nej, jeg holder det ikke ud. Luften i denne lille, lavloftede Stue kvæler mig . . .

Ud af Sengen — et Vindu op!

Hvor den svaler og mildner, denne kølige Natteluft, skønt den paa samme Tid ildner og ægger! Ikke en Stjærne paa Himlen. En varm, fugtig Foraarstaage møder mit Ansigt som fin Regn. Maanen er i sidste Kvarter, men skjult; jeg lige skimter Trætoppene i Kongens Have og Rosenborgs trende Spir. Efter Almanakken er det paa denne Tid, de lyse Nætter begynder.

Jeg suger Luften til mig i lange, begærlige Drag. Den bærer Lugt af frisk, fugtig Muld og unge Spirer hidover fra Haven; mit Blod ruller raskere, mit Selv synes at udvide sig — Plads, Plads for mig med! For-

aaret kommer — det første Foraar i mange og lange Aar, jeg skal hilse som fri Mand!

Aa, denne Luft, denne Foraarets første, grødekraftige Aande! Der er Duft i den af Violer og Bukar allerede . . . . mild og dog saa stærk! Der er noget i mig, der vil have frit Løb, noget jublende, noget nyt og ungt . . . . ja vel, jeg véd godt, jeg er fyldt de enogfyrre og er bleven et Stykke af en Dødbider, men ligemeget, det *er* der — noget uvant, noget lyst og lykkeligt, ungt og kraftigt . . . jeg véd ikke selv hvad! Ogsaa til mig har Foraaret denne Gang Bud.

Nu knoppes Bøgene der hjæmme og Syrenerne springer ud. Om faa Uger staar Frugttræerne i Blomst. Et aldrig tiende Fuglekvidder fylder Haverne Dagen lang. Og om Aftenen, naar Hyld og Pil dufter, risler Møllebækken . . .

Hvad siger jeg — der hjæmme? Nej, nej, nej, det var kun gammel Vane. Jeg har intet Hjæm.

Jeg maa tænke paa en Dag sidste Efteraar — en stille, vemodig Oktobereftermiddag med skarp Solglans over det gule Løv i Kongens Have. Jeg gik uden for paa Gaden, hvor der laa Smaabunker af brune, fortørrede Blade, blæste sammen af Vinden — døde

Rester af den gyngende Bladmylr, som Nattekulde og Storm havde gulnet og tyndet. Trods Larmen fra den travle By rundt om mærkede jeg Stilheden derinde i den tavse, næsten mennesketomme Have — *hørte* den saa at sige . . . reves med af en blid, tungsindig Stemning, der hviskede om spildte Dage, letsindig bortødslede Timer, daadløst vejrede hen som Høstens gule Blade, drømte bort, sløsede bort som om Ungdommen var evig og vi ikke selv, hver Gang Løvet faldt, havde et Aar mindre tilbage . . .

Indtil jeg brat vækkedes ved den skrattende Lyd af en Barnevogn, der kom lige mod mig og næsvist gjorde Forsøg paa at køre mig over Tæerne — Vræl af snavsede Unger, Vognrummel over Stenbroen, Skraal af Gadesælgere . . . hele dette Byliv, som er min Natur imod, til hvilket jeg aldrig helt vænner mig, og som dog holder mig fast med Madstrævets aldrig slappede Fangarme . . .

Nu er der stille i de store, alvorlige Skove, tænkte jeg; nu skinner mild, lav Efteraarssol over gulstubbede Agre, og i den stille Aften, naar Stjærneskæret tændes, høres Trækfuglenes glammende Skrig fjærnt, højt oppe i Luften . . . Stille, stille er der;

Tankerne knytter i Fred deres fine Stemningsvæv; Brystet aander dybt og frit . . .

Der lød Skridt af tunge Støvler bag mig. Jeg saa' til Siden; det var et Par hjæmpermitterede Soldater. Lige idet de gik forbi mig, sagde den ene:

— *Naar vi gaar gennem Skoven, kan vi være hjæmme, inden Mørket falder paa!*

Han anede ikke, hvor jeg fyldtes af Misundelse ved de Ord: Skoven — Hjæmmet — Mørkningen.

Jeg saa' mig selv som halvvoksen Dreng gaa hjæm gennem Skoven i Tusmørket. Jeg saa' Gaardens hvide Gavle titte frem bag Popler og Stakke og Aftenstjærnen blinke i Sydvest lige over Ladelængen. Og jeg vidste, at nu ventede Mo'r med Teen . . .

Alt dette havde *han* endnu . . . maaské var han allerede selv Fader, og hans Dreng stod ude ved Stakhaven og ventede ham! — Men *jeg* gik »hjæm« til lejede Værelser i et fremmed, koldt Hus, fyldt fra Kælder til Kvist med fremmede, kolde Mennesker. Og betalte jeg ikke min Leje, vilde Værten smide mig ud!

— — — —

Jeg kan ikke slippe Tanken om det Hjæm, der engang var mit, og som jeg ikke har

genset, siden jeg som Dreng flyttede til Byen med mine Forældre umiddelbart efter Tvangsavktionen. Alle mine Ungdomsdrømme, hvad de end gik ud paa, endte med, at jeg tilsidst erobrede den gamle Gaard tilbage; Lykken kunde ikke være fuldstændig uden det. Selv som ældre blev denne Drøm ved at følge mig, længe efter at Fader var død, og jeg ved at gennemgaa hans Papirer havde faaet Sandheden at vide.

Nu er Maalet naaet. Jeg er rig. Og dog. Kender jeg mit Hjæm mere? I hvert Fald er der ingen dèr, som mindes mig. Jeg selv har intet glæmt. Jeg husker hver Sten i Muren paa den granitsatte Ladelænge, hvert Bed i Haven, hvert Dyr paa Marken. Om det skulde være, kunde jeg optælle alle Gaardens Vinduer og Ruder — som de var den Gang! Nu er der naturligvis bygget om, bygget til, udvidet og omkalfatret; maaské end ikke det dejlige Lysthus med Syrener og Guldribs er til mere. Og Bænken, hvor Anders Karl efter Fyraften sad og røg sin Pibe og fortalte mig Historier . . . ?

Det suger mig for Brystet af Længsel og Vemod; mit Aandedræt bliver hurtigere og kortere. Billede efter Billede skifter for mig, hele Barndommens brogede Bog. Alt husker

jeg; intet er glæmt. Og dog kan det ikke mere være som den Gang.

. . . . Nattevinden møder stadig frisk og fugtig min Pande, men den køler ikke mere; den er selv for varm, saa fuld af Forjættelser; den løfter mig, bærer mig, lover Sol og Foraarslykke ud over alle Rimelighedens Grænser — gør mig ung, faar mig til at føle og tænke ungt som var jeg kun tyve Aar . . . Den mellemliggende Tid viskes ud og svinder bort af min Erindring — Slidets, Opgivelsens og Skuffelsens bitre Aar.

Uhret ovre paa reformért Kirke slaar to malmklingende Slag. Med ét véd jeg, hvorfor jeg ikke kan sove og hvoraf min Uro kommer: det er Foraaret, der har banket paa min Rude, Hjæmvêen, der har aandet paa mig.

Og jeg klæder mig paa, midt om Natten, og tænder Lampen paa mit Skrivebord.

— — — —

Troede jeg virkelig, jeg kunde læse min Uro bort? Umuligt! Jeg smiler og kaster Bogen til Side — ler over hele Ansigtet. For jeg har dog længe vidst, hvad jeg nu, nætop i denne Nat, vil — hvad jeg *maa!* Der er Jubel i mig; frydefuld Hjæmlængsel fylder mit Sind. Er jeg ikke en fri Mand,

der kan gøre, hvad han vil — som ikke mere behøver at spørge om Tid eller Penge?

Men til Fods maa det være; til Fods vil jeg vandre de mange Mil. Som en Pilgrim til et helligt Sted maa jeg komme — som en Bodfærdig, der gør Bod for en gylden Barndoms svegne Drømme og en daadløs Ungdoms spildte Dage. Men som dog smiler, fordi han er sikker paa Forladelsen.

Jeg samler paa staaende Fod det aller nødvendigste i min Rejsetaske og skriver et Par Ord til »Konen«. Saa Frakken paa og Tasken over Skulderen . . . Tegnebogen huskede jeg jo? — Godt! — Hat og Stok er her; der mangler intet mere. Og jeg puster Lampen ud.

Der er bælgmørkt paa Trappen; der lugter af Gas, røget Sild og gammel Ost. Jeg maa lukke mig ud med Gadedørsnøglen.

I Nordost lysner det: man aner Dagen. Der gaar ên om og slukker de sidste Lygter. Gaden ligger i et ubestemt, fremmed Halvlys. I de lange Husrader er alt mørkt.

Mine Skridt lyder højt i den tomme Gade; jeg føler mig fri og frejdig, næsten til Overmod; svinger med min Stok og damper paa Cigaren. De to Betjente, der staar ved

Hjørnet og skutter sig, hilser jeg med et muntert Godmorgen! og maa le ved Tanken om, hvordan de forbavset stirrer efter mig, saa længe de kan øjne mig.

II.

Farvel, By!

Jeg gaar ud ad Roskilde Landevej.

Solen er ved at staa op; Taagen letter. Den første Lærke stiger syngende mod Sky. I Grøfterne skinner Græsset af Dugg.

Luften er frisk og ren; jeg indaander den i lange, begærlige Drag. Dette er min Barndoms Luft — det er Frihedens Luft, der møder mig saa mild og saa stærk.

Bag mig den trange, smudsige By med de stinkende Kloaker og den travle Menneskemylr — dette indeklemte, ildelugtende Liv, som jeg har hadet i lige saa mange Aar som det holdt mig fangen. Nu rumler de sidste Natvogne gennem Gaderne der inde; Sviregaster og Tøsejægere søger hjæm efter for at

redde et Par Timers Søvn, inden de skal i Forretningen eller paa Kontoret, og i Arbejderkvartererne ringer Vækkeuhrene op til Dagens Slid. Postbudene er paa Vejen ud for at tømme Brevkasserne. Snart surrer alle Maskineriets Hjul, og man puffes og stødes og nappes og hopper efter en Bid af Bollen og stikker til Straamanden. Straamand — Straaliv!

Viktoriapresserne hasper de sidste Numre færdige. 13000—20000—30000! Ingen højere? Det er Bymenneskets Morgenkost. Samtidig med Kaffen og den smurte Tvebak sluger han Spalte efter Spalte, febrilsk for at faa alt med, inden han skal paa Kontoret: Politik, Kommunalt, Mord, Ulykkestilfælde. Nyt fra Udlandet, den store Bedragerisag. Det er sund aandelig Kost paa Morgenstunden! Men den passer saa godt. Kræmmerhjærner — Kræmmerliteratur!

De Aviser! Er der en eneste af os, der kan undvære dem? Kunstneren, der om Natten har drømt om sit ny Billede og faaet en lykkelig Idé — Forfatteren, der ifølge Kontrakt skal have en ny Roman færdig i Slutningen af næste Maaned — Videnskabsmanden, hvis første Tanke burde gælde hans store Arbejde (forsaavidt danske Videnskabs-

mænd overhovedet nogensinde har et stort Arbejde for!) — alle de, for hvem det vilde være en Herrens Velsignelse at nytte Morgenstunden med klare, uhildede Tanker og friske Forestillinger, er de første til at proppe Hjærnen fuld med Avisernes banale Sludder. Det kunde dog være, at man selv blev nævnt i Bladet, eller at i det mindste en Kollega eller god Ven blev rakket dygtig til!

Dette skal jeg i hvert Fald være fri for nu: — det afhænger af mig selv hvor længe. Jeg er brudt ud af Buret — ingen Avis skal foreløbig komme mig for Øje. Lad dem nappes ovre i Østasien, lad dem kævles paa danske Vælgermøder, lad Petersen løbe med Kassen og den højtagtede Borger, Grosserer og Ridder Hans Hansen lægge sig til at dø. Hvad rager det mig? Sker der noget, som virkelig er Omtale værd, skulde f. Eks. Verden give sig til at forgaa, eller en viss, meget berejst Journalist udgive en *paalidelig* Rejsebeskrivelse, faar jeg det saamænd nok endda at vide. Ja hvad mere er, jeg vil blive anset for et ualmindelig interessant Menneske: Har De læst, har De hørt? altid maa man desværre svare bekræftende paa Grund af de dumme Aviser. Nu kan jeg gøre andre himmelglade ved at lade dem re-

ferere Døgnets Begivenheder for mig og med Sandhed erklære, at det hele er ganske nyt for mig.

Væk altsaa med Aviserne!

Jeg slaar ud med Armene og giver mig til at hoppe hen ad Vejen som en Skoledreng, der har faaet Ferie. Alle de mange Aars Trældom og aandløse Slid har jeg rystet af mig. Jeg er Barn igen — kunde give mig til at sætte Drager op, lave Vindmøller og Sprællemænd og sætte Gæslinger ud at sejle i en Træsko i Gadekæret; jeg er besat af Livets glade Vanvid — ikke at forveksle med en viss ung norsk Forfatters, der som bekendt er det bedrøvelige.

Farvel, du By med de store Huse og de smaa Mennesker!

Farvel, alt hvad der har naget og ærgret og pint og kedet mig! Farvel, du skumle Livsforsikringskontor, hvor jeg har slidt min Ungdoms bedste Aar op som Beregner! Farvel, Skuespillere og Klakører! Faa Mennesker har forladt eder med et lettere og gladere Hjærte end jeg!

Jeg vender mig om, men ser kun Søndermarkens kuppelformede Have, Kvarteret ved Fasanvejen og Aluminias høje Skorstene. Solen er staaet op. En tyk, tæt Røg fra de

mange Fabrikker, hvor man nylig har fyret op, ligger over Byen. Jeg hører det første Tog pibe ved Frederiksberg Station.

— — Godav! Herude begynder Bønderne allerede at hilse. Det vil sige Husmændene. De fede Mælke- og Torvebønder, der — med kortere eller længere Mellemrum — kommer kørende med Rejsepibe i den ene Mundvig og et selvtilfreds, velhavende Grin i den anden, ser ikke engang de Fodgængere, de møder. Det er under deres Værdighed. En rig Gaardmand paa sit Køretøj er mindst lige saa stor Aristokrat som en Nordpolsekspeditionsudrustningsmæcen eller en Kunstmæcen eller en hvilkensomhelst anden Mæcen — han er bare ikke øvet i at vise sig saa raffineret verdensmandsmæssigt uforskammet mod »Laverestillede« som Bymennesket.

Skønt jeg godt véd, at dette vanemæssige »Godav« intetsomhelst betyder, virker det dog velgørende paa mig. Det klinger saa trohjærtet hjæmligt; betyder, at jeg allerede er et godt Stykke fra Byen. Og hvor hyggeligt er det ikke som nu at se en gammel Kone komme ud af sit faldefærdige Hus og sætte sig for Enden af Gavlen i alles Paasyn! Jo jo, nu begynder Landet.

Tog efter Tog rumler larmende afsted ad

Jærnvejen; man hører Pufferne støde sammen og Kæderne rasle, Maskinens regelmæssige Stempelslag og Dampens Pusten. Jeg giver Jærnbanen en god Dag. Jeg er Pilgrim, maa vandre til Fods, og takket være Onkels Testamente har jeg Raad til at slide saa mange Par Støvler op, som jeg har Lyst til.

— — — Ja Onkels Testamente!

Jeg brister i Latter ved Tanken om de Ansigter, Folk satte op, da de fik at vide, at jeg var bleven Millionær. Livsforsikringsselskabets fornemme, tilknappede Chef, i hvis ubevægelige Ansigt jeg fjorten Aar igennem aldrig havde set saa meget som en Antydning af et Smil, lo forbindtlig, da jeg ansøgte om min Afsked, og fulgte mig høflig til Døren. Han lo! Lo virkelig! Han, som aldrig saa meget som vendte Hovedet, naar jeg kom ind i hans Kontor, og som kun hver 2den Januar i Betragtning af Aarsskiftet besvarede mit ærbødige Godmorgen, han fulgte mig nu til Døren, og — hvis jeg ikke husker meget fejl — bukkede han endogsaa! Jeg lo, *kunde* ikke andet; det var altfor morsomt. Lo helt ned ad Trapperne. Kan være, at jeg burde have følt mig ækel ved ham,

men det var mig ikke muligt; han var mig uimodstaaelig komisk.

Tænk — hvis jeg som sagt ikke tager meget fejl — han bukkede! Han — Chefen! Ha ha!

Prokuratoren, alle disse Fyre i Skifteretten o. s. v. vil jeg ikke tale om. De skulde dog idetmindste tjene ved Affæren. Det er Chefen, jeg gotter mig over — Stenmanden, Storsnobben, Overkraftaristokratraaden!

Desværre havde jeg levet saa umoderne, at jeg ingen Kreditorer havde at glæde. Ikke desto mindre var Husværten af lutter Høflighed nær kommen til Skade ved at falde ned af et Par Trin, da han mødte mig paa Trappen. Skræderen er mig ubegribelig. Skønt jeg udtrykkelig har erklæret ham, at jeg vil gaa klædt aldeles som hidtil, og han altsaa ikke kan vente at tjene hverken mere eller mindre paa mig end før, hilser han mig dog, saa han er nær ved at slaa sin høje Hat i Stenbroen.

En anden Mærkelighed: jeg kan aldrig faa Lov til at betale, hvad jeg køber. Det haster ikke! Man *vil* ikke have Penge af mig. Tidligere betalte jeg altid kontant ved Modtagelsen; nu vil ingen Handlende sende mig en kvitteret Regning. Ellers hørte jeg

en evig Klagesang over, at de ikke kunde faa Folk til at betale — nu er det som om Pengene var en ren Biting for de Herrer.

Ogsaa »Konen« har forandret sig — til det bedre. Tidligere var det hende umuligt at forstaa, hvordan jeg vilde have min Seng redet, og at hun ikke maatte røre ved mit Skrivebord. Nu er hun med ét bleven paafaldende lærenem. Hun vasker ikke mere Gulv, naar jeg er hjæmme, og sørger for frisk Brød til Morgenkaffen. At blive borte omtrent hver tredje Dag, naar det ikke behagede hende at komme, er der ikke længere Tale om, og »Astronomische Nachrichten«, som hun tidligere viste en udpræget Lyst til at tænde op med, har jeg nu i Fred.

Jeg nægter ikke, at det er en ganske rar Fornemmelse at være rig. Det giver Fodfæste. Det er i Virkeligheden kun en rig Mand, der tør træde haardt i Stenbroen og have Vilje og Mening. Andre maa give Prinsen Ret i, at Skyen ligner en Kamel eller en Hvalfisk.

Det er dette, der behager mig. De rent materielle Goder bryder jeg mig mindre om. Finere Tobak, de Bøger, jeg faar Lyst til, og — fem Aviser (!) Det er foreløbig det væsentlige. Jeg klæder mig og spiser helst som

jeg er vant. For ti Aar siden vilde jeg have købt Rundetaarn eller begivet mig paa Rejser, men den Lyst har jeg tabt. Nu lokker mit Barndomshjæm mig mere end alle fremmede Lande. Jeg er fri; det er Hovedsagen. Kun den Rige kan tale om »gylden« Frihed.

Jeg vil ikke være gnieragtig, ej heller ødsel. Bare leve Livet som jeg har Lyst. Og for mit Eftermæles Skyld vil jeg maaské oprette et Legat til faldne Grossererdøtres Frelse.

III.

Onkel.

Saa langt jeg kan huske tilbage, har Onkel staaet for mig som en Bussemand og Plageaand. Hele min Opvækst igennem hed det bestandig: »Tænk paa, hvad din Onkel vilde sige, hvis . . .«; »det skulde Onkel blot se . . .«: »vent bare, til Onkel kommer!« etc. etc.

Og Onkel (han var Moders Stedbroder) kom ofte. Han holdt meget af Lindegaarden. Mindre maaské af dens Beboere. Det undrer mig, at han ikke senere købte den.

Hans Besøg var altid korte; han kunde ikke lide at blive mere end to—tre Dage borte fra sin Forretning. Helst gik han ene om i Haven eller Marken, naar han da kunde faa Lov for Moder, der med misforstaaende

Iver søgte at gøre ham Opholdet saa behageligt som muligt ved i et væk at vimse om ham og underholde ham med endeløs Snakken. Selv jeg Barn havde en tydelig Fornemmelse af. hvor inderlig dette var ham imod. Sikkert gjorde hun ham heller ingen Fornøjelse ved at indbyde Fremmede til hver Dag.

For mig var hans Besøg en stadig Plage. Hver Time paa Dagen blev jeg eksercerет til at vise mig fra min mest velopdragne og opvakte Side. Jeg havde en ubehagelig Følelse af uafladelig at blive paatvungen denne ordknappe. strængt udseende Mand. der aabenbart helst vilde være i Fred. »Han holder saa meget af Onkel«. løj Moder med sit sødeste Smil. Men han saa' bare paa mig med et spodsk Træk om Munden og svarede intet.

En Dag blev vi tvungne til at gaa en Tur i Haven sammen. Onkel satte sig paa en Bænk og saa' længe stift paa mig. Jeg kedede mig gyseligt i hans Selskab og følte mig samtidig forlegen. Hvem der bare var nede ved Fjorden eller ude paa »Næsset«! Men naar Onkel var paa Lindegaarden. havde jeg at holde mig smukt hjæmme hele Dagen.

— Kan du være ærlig? spurgte han pludselig.

Det gav et Sæt i mig. Hvad mente han?

— Vil du love mig én eneste Gang at sige mig Sandheden? Der var noget i hans Stemme, der tog mig fangen. Jeg stod ganske betuttet og uforstaaende foran ham.

— Din Mo'r siger, at du holder saa meget af mig, men det gør du i Virkeligheden slet ikke, vel?

Jeg følte mig som lamslaaet. Hvor vidste han det fra? De Øjne maatte kunne se alt.

— Naa? spurgte han.

Jeg turde ikke svare.

— Jeg lover dig, at ingen skal faa noget at vide om dette, vedblev han: svar mig blot ærlig. Du bryder dig slet ikke om mig, vel?

— Nej! hviskede jeg.

— Du er glad, naar jeg rejser?

— Ja, for saa plager Mo'r mig ikke mere.

— Véd du, hvorfor hun plager dig?

— Hun siger, jeg skal være artig imod dig, for at jeg kan arve dine Penge.

— Hm!

Han tav lidt. Om hans Læber spillede atter det spodske Smil.

— Og hvis din Mo'r nu ikke havde pla-

get dig. tror du saa, du vilde have syntes bedre om mig?

— . . . Jeg véd ikke.

— Men hvad tror du?

Med ét tog jeg Mod til mig:

— Du er altfor alvorlig!

Han nikkede stille. Der kom et Udtryk i hans Ansigt, som jeg ikke forstod. Jeg følte mig helt ilde tilmode.

— Du har Ret. sagde han endelig. Men dette taler vi ikke om til nogen, hører du! Mindst til din Mo'r!

Aa nej. saa dum var jeg ikke; jeg skulde nok tage mig i Agt.

Siden den Dag gav han sig endnu mindre af med mig end før, ja lagde knapt Mærke til mig. Saaledes syntes jeg i Grunden bedst om ham. Og han var ikke vred paa mig; det følte jeg tydelig.

I de sidste Aar før Krachet kom han ikke mere til Lindegaarden. Jeg tror. at Moder havde anmodet ham om et større Laan, hvilket han havde nægtet hende. Først efter at vi var flyttet til Hovedstaden. saa' jeg ham igen. Han besøgte os kun yderst sjælden og blev aldrig til Aften, men vi blev regelmæssig to Gange om Aaret bedt til Middag hos ham. For Moder var det en stor Skuf-

felse, at han ikke havde villet hjælpe os til at beholde Gaarden, men overfor ham selv viste hun sig lige plagsomt elskværdig.

Jeg var nu en stor Dreng, og Talen kom engang paa, hvad jeg skulde være.

— Astronom! svarede jeg bestemt.

Moder sendte mig et rasende Blik; Onkel lo smaat.

— Ja du kan tænke dig, Broder! — Drengen har faaet den forrykte Idé . . .

Han afbrød hende kort:

— Bryd dig dog ikke om det, kære Stedsøster. I saa Fald maa han da først blive Student, og det kan ikke skade. Til den Tid har han forlængst slaaet de Nykker af Hovedet, og saa kan vi jo tales nærmere ved . . .

Moder blev med ét honningsød. De Ord syntes næsten at indeholde et Løfte. Men jeg lovede mig selv, at jeg ikke skulde glæmme ham det haanlige Smil, der ledsagede hans Ord.

Fader sad som sædvanlig, tyk og ligeglad, i Gyngestolen, halvt skjult i Tobaksrøg:

— Ja Landmand er sgu det værste, man kan blive nuomstunder. Hva' faller?

— — — —

Trods alt tror jeg, Onkel alligevel syntes

ganske godt om. at jeg blev mit Forsæt tro og afslog det Tilbud om Plads i hans Forlagsforretning. han gjorde mig. straks efter at jeg havde taget Filosofikum. Moders højrøstede Larmenteren. som jeg i Forvejen var forberedt paa. tog jeg mig ikke nær. Havde jeg taget mod den Plads. hed det. vilde jeg have været sikker paa at arve det hele; nu kunde jeg skyde en hvid Pind efter Onkels Penge: jeg havde gjort ham til min Uven for bestandig. etc etc. Jeg lod som om jeg ikke hørte det

Hvis Onkel havde ventet. at jeg efter Moders næste Vinter paafølgende Død og Livrentens Ophør skulde have gjort Afbigt og i det mindste anmodet ham om en Hjælp til mine Studeringer. blev han skuffet. Nogle Penge efterlod Moder sig. og en Del elendig betalte Skoletimer havde jeg i Forvejen haft: nu opnaaede jeg ogsaa at komme paa Regensen. At mit Studium ikke helt blev for mig det. der havde foresvævet mig i min Barndoms og tidligste Ungdoms begejstrede Drømmerier. vedkendte jeg mig kun overfor mig selv. Det var vel mere Stjærnehimlens Poesi end Klodernes tørre Matematik. der den Gang henrev mig: jeg kendte kun Videnskabens Resultater og ikke den møjsommelige

Vej, ad hvilken disse først naa's. Og dog var det ikke blot paa Trods, jeg holdt ud. Selv om jeg mere og mere lærte at indse, at mine Drømme om at drive det til noget stort som Videnskabsmand næppe vilde blive virkeliggjorte, vedblev jeg dog at nære en ærlig Interesse for det Fag, jeg nu engang havde valgt mig, og den har holdt sig usvækket Aarene igennem.

Nogle Aar efter at jeg havde taget min Magisterkonferens, opnaaede jeg Plads i Livsforsikringsselskabet (jeg er temmelig sikker paa, at Onkels Indflydelse, direkte eller indirekte, her har gjort sig gældende). Stillingen var forholdsvis godt lønnet og i hvert Tilfælde langt at foretrække for opslidende Skole- og Kursustimer. Men paa den anden Side sloges derved Videnskabens Port helt i Laas for mig. Lad os haabe, at ingen af os — hverken Videnskaben eller jeg — har tabt noget synderligt derved!

Efter Moders Død saa' jeg sjælden noget til Onkel. Som sædvanlig blev jeg højtidelig indbudt to Gange om Aaret. Undertiden undskyldte jeg mig, undertiden mødte jeg. Da jeg var bleven candidatus magisterii, gratulerede Onkel mig ikke uhjærtelig og gjorde et Middagsselskab til Ære for mig, men ellers

forblev vort Forhold uforandret køligt. Sit Tilbud til mig om at indtræde i Forretningen fornyede han aldrig. Med lange Mellemrum aflagde jeg ham af egen Drift en Visit. hvilket han syntes at sætte Pris paa. Fortalte jeg ham da et og andet vedrørende mine private Forhold, hørte han efter med øjensynlig Interesse, men han udfrittede mig aldrig.

Nogle Aar før sin Død solgte han sit Forlag til et Aktieselskab.

— Alt skal jo nu være Aktieselskab! sagde han spøgende, og jeg bøjer mig for Udviklingen. Naar nogle Sociologer i det organiserede Samfund har villet se et virkeligt Væsen. en Art Personlighed i anden Potens. maa vi vel i Aktieselskaberne have Lov til at se Fremtidens Overmenneske — saadan en siamesisk 100-ling. hvor alle har fælles Mave. men hver iøvrigt repræsenterer sit Organ. Hvem véd. om ikke selve Avlingen tilsidst bliver et rent Aktieforetagende. hvor det egentlige Arbejde udføres af enkelte sagkyndige Repræsentanter. mens Aktiehaverne staar og ser til og ryster af Sindsbevægelse . . . . !

Saaledes *kunde* han en enkelt Gang tale. naar han var i Humør dertil, men det var

sjældent. I saadanne Øjeblikke tror jeg, at jeg virkelig holdt af ham.

Onkel fik hen imod en Million Kroner for sit Forlag. Men saadan er det jo gærne, naar et Forlag gaar over til Aktieselskab: intet Menneske havde troet, at det kunde være saa meget værd. Paa den anden Side havde Onkel utvivlsomt været en ualmindelig driftig Mand. Han var den første danske Boghandler, der fik svenske Forfattere paa sit Forlag og paa den Maade skaffede disses Skrifter en hidtil ukendt Afsætning herhjæmme. Held havde han. De svenske Forfattere kom paa Mode: de blev betragtede som staaende højt over de danske, og Folk, der vilde gaa for at have literær Sans, købte hellere en absolut slet svensk Bog end en middelgod dansk. Det gik kort sagt som i sin Tid med den Sværm af norske Forfattere, hvis Værker et andet stort Forlag af lutter Fædrelandskærlighed oversvømmede det danske Bogmarked med; man fandt endog — hvad man aldrig før havde anet — at det svenske Sprog var endnu lettere at forstaa end det, de Herrer Normænd skrev. Det gik nu som før en Smule ud over de danske Forfattere, hvis Bøger ikke til Gengæld solgtes i Sverige, men — Onkel tjente Penge.

Herren skal vide, at det aldrig med en Tanke faldt mig ind, at det skulde blive mig, der kom til at arve ham. Jeg mente, Moder havde Ret i, at vi var raget uklar for stedse. Aldrig har jeg gjort blot en Antydning af at ville smigre ham eller logre for ham. Selv om jeg ikke havde været for stolt dertil, vilde jeg aldrig have troet, det kunde nytte. Men sandsynligvis nætop derfor: han var jo en sær Patron. Jeg erindrer, at han engang ytrede, at han respekterede mig for saa vidt som jeg var den eneste af Familjen, der aldrig havde presset ham for Penge. Desuden var jeg ganske visst ogsaa nærmeste Arving. Den Tilfredsstillelse skal han imidlertid have i sin Grav (og jeg vil for hans egen Skyld haabe, han har nydt den paa Forhaand): han har virkelig overrasket mig.

Endnu en Ting: jeg tror, han ogsaa respekterede mig, fordi jeg ikke gik hen og blev Forfatter. Nutildags skriver Alverden. Ældre Fruer fejrer deres Sølvbryllup ved at løbe fra Forlægger til Forlægger med deres første Manuskript, og hyppig lykkes det dem virkelig at faa deres Husflidsprodukter trykte. Fotografer bliver Dramatikere paa en Hals, naar det gaar daarlig med Forretningen. En uformuende Enke opdager pludselig, at hun

kan ernære sig og sine uforsørgede Børn ved at skrive Romaner. Sagførere med tilstrækkelig Fritid taber Tøjlerne, saa Pennen løber løbsk med dem; Læger, Præster, Snedkersvende, Journalister, Kommis'er, Officerer, Skolelærere, Baroner, Skuespillere og alskens Dagdrivere slaar sig paa Literaturen. De virkelige Forfattere bliver derimod ofte Journalister, Boghandlere, Skolemænd, Cigarhandlere eller sligt paa Grund af den overvældende Konkurrence. Unge velhavende Levemænd betaler endog anstændige Honorarer til Forlæggerne for at faa deres stilfulde Variétéhistorier og Poesier trykte.

Jeg er overtydet om, at Onkel bestandig ventede paa, at ogsaa jeg en skøn Dag skulde stille med mit Manuskript. At jeg ikke gjorde det, har imponeret ham. Thi i Virkeligheden foragtede han Forfatterne (maaské med Undtagelse af et Par af de største svenske), der altid skulde have Forskud og altid var rede til at stryge og rette efter Forlæggerens Ønske. Muligvis har jeg tjent mere ved mine uskrevne Bøger (thi hvorfor nægte, at Skrivedjævlen til Tider ogsaa har villet have fat i mig?) end nogen dansk Forfatter paa sine samlede Værker! Jeg undtager end ikke den driftigste Fabrikant af tommetykke Uhyrligheder, der

er Mad for alle Spækhøkermadammer og literaturkyndige Buntmagere fra Rosenvænget til Amager — ja end ikke Danmarks populæreste Sanger og Storsavler, Herr Ridder von Vindfløj, der dog sikkert har taget Forskud baade for dette Liv og det næste.

Naar alt kommer til alt: det har ikke været noget Lune af Onkel at vælge nætop mig til Universalarving. Han var afgjort ikke lunefuld. Men han havde et bedre Hjærte, end nogen anede — sligt føler man altid overfor Afdøde, der har efterladt èn noget klækkeligt. Dog, blev han end miskendt af sine Nærmeste — én Trøst har han haft, mens han levede: hans Navn vil forblive uvisnelig knyttet til den svenske Literatur!

IV.

Synet.

Du har drømt, Gamle! siger jeg til mig selv.

— Gu' har jeg ikke nej! svarer en Stemme inde i mig; det lyder slet ikke, som om det var mit sædvanlige Jeg, der svarede.

— Visst saa! Du vil da ikke bilde nogen ind, at du i din Alder gaar hen og forelsker dig i et smukt Ansigt, som du ser i et Kupévindu, mens Toget farer forbi?

— Det kørte ganske langsomt; det var lige ved Stationen. Der var mere end Tid nok til at forgabe sig i *det* Ansigt . . . det var noget af det sødeste . . . saa ungt, saa skælmsk . . . !

— Maa jeg *nu* være fri!

Jeg forsøger at sætte en ærgerlig Mine

op. men det vil ikke lykkes. Denne underlige Stemme inde i mig. der rimeligvis maa tilhøre en eller anden Djævel. jeg er bleven besat af. hvisker noget til mig. som faar mig til at le over hele Ansigtet af Fornøjelse og Velvære.

A—h! Jeg strækker mig magelig i Sengen og bryder mig ikke om. at Klokken er over otte. Jeg har besluttet at hvile mig et Par Dage i Ørby. før jeg atter begiver mig paa Vej; jeg har kun halvfjerde Mil tilbage. og til Ørby. der var den nærmeste Købstad. knytter sig mange Minder for mig. Her begynder jeg allerede at føle Hjæmmets Jord under Fødderne.

Det Ansigt! Atter ser jeg det skælmske Blik hvile paa mig. og atter . . .

— Naada. gamle Gnavepotte. kan du nu ikke unde mig den Fornøjelse! knurrer den bandsatte lille Djævel inde i mig. da mit ældre, fornuftige Jeg paa ny vil gøre sin Overlegenhed gældende . . . Og er du da virkelig saa gammel? — bliver Skalken ved — enogfyrretyve Aar. pyt! Det er kun i vore Dage. det skal være moderne at gælde for gammel allerede i den Alder. og du er da ellers ingen Modeherre. Jeg har kendt Folk baade paa 50 og 60, ja mere. som

ikke stak op for nogen Ungersvend i Tyverne. Du har jo holdt dig ganske godt — mangler kun tre Kindtænder og én Fortand; Haaret er ikke Spor af graat, og den Smule Ansats til Maane lægger saamænd ingen Mærke til . . . Og hvad er saa det hele? Et Glimt blot, et forbifarende Syn, et stakket Æventyr paa Fodrejsen, som du i Virkeligheden burde være himmelglad over at have oplevet. Du faar hende jo dog aldrig mere at se . . . . . borte, væk, forsvunden for stedse! Hvorhen? Du aner det ikke. Hendes Navn? Det har du ikke Spor af Begreb om. Hvad saa?

— Hm! Det kan være meget rigtigt, brummer mit gamle Jeg. Men sæt, det nu alligevel var hende, der stod af ved Ørby? Jeg var ganske visst for langt borte til i Skyndingen at kunne se hende tydelig, men det forekommer mig . . . Hatten, Sløret . . . hele Skikkelsen!

— Snak! Skikkelsen kunde du jo ikke se i Kupévinduet.

— Ja, ja, jeg har nu mine Anelser. Til saadant et Ansigt hører nætop en slig Figur: let, slank, spænstig, ung som Foraaret selv . . . .

— Naa naa, Gamle, jeg tror virkelig, du begynder at komme lidt med?

Mit ældre, fornuftige Jeg tog sig i det, rødmede let og vedblev, en Smule flov:

— Og hvis det virkelig var hende, saa kørte Vognen ud ad Holsø Herred til.

— Nej hør — afbrød den lille Djævel og gav sig til at hoppe rundt i Livet paa mig af lutter Fornøjelse — nu ser du sandelig for mørkt paa Tingen. Selv om det ogsaa *var* hende, der stod af ved Ørby Station, og selv om hun kørte ud ad Vejen til Holsø Herred, er det saa derfor afgjort, at Vognen ikke senere kan være kørt i en anden Retning? — Du siger, at Vejen ikke fører andre Steder hen — Holsø Herred er en Halvø, omflydt af Havet paa den ene og Holsø Fjord paa den anden Side? Vel, du maa jo kende Egnen fra din Barndom. Men er Holsø Herred ikke stort? Ikke større, indvender du, end at alle »bedre« Familjer kender hverandre. Ja ja da, du maa jo vide Besked. Men sæt nu ogsaa, du skulde være saa uheldig (?) at træffe hende igen, er det saa derfor afgjort, at hun vilde gøre samme Indtryk paa dig som gennem Kupévinduet? Næppe! Du maa i det Øjeblik have været særlig disponeret til at lade Hjærtet og Fantasien løbe

af med dig. Naar hun først lukker Munden op og lader dig høre sit landlige Sprog, og du iagttager hendes lidt bondske Lader, er jeg viss paa, du vil vende dig til den anden Side og gabe. Men lad os nu ogsaa forudsætte det værste: var det i Grunden en stor Ulykke, om du, der, naar alt kommer til alt, dog kun er enogfyrretyve Aar og blot mangler fire Tænder — Visdomstænderne ikke medregnede — om du gik hen og forelskede dig en Smule? Er der nogen Skam i at være yngre end sine Aar? Vilde det ikke nætop være en Lykke for dig gamle, fortørrede Knark at faa et Bad i den evige Ungdomskilde? Vilde du virkelig noget Øjeblik kunne tænke paa at afslaa en slig Skæbnens Gave, som du burde modtage knælende og betragte som en Naade? Frøken Brorson, indvender du?. Sludder! Alle Kvinder behøver da ikke være beregnende Koketter, fordi *hun* var det. Og selv om saa var, har ikke ogsaa din Forelskelse i hende bragt dig mange lykkelige Øjeblikke, som du dog ikke vilde have undværet? Svar mig, om du kan!

Her gjorde mit ældre, fornuftige Jeg Ende paa Disputen ved at vende sig om paa den anden Side for at forsøge at slibe endnu en lille Morgenskraber. Men den lille Djævel

var slet ikke saa fornøjet over sin Sejr, som man skulde tro.

— Hvad véd den gamle Idiot! sukkede den og skelede haanlig efter mit fornuftige Jeg, der allerede snorkede højt. — hvem siger, hun bor i Holsø Herred? . . . Og nu begyndte den at pine sig selv med de samme Argumenter, hvormed den før havde disket op for den Gamle. Den Gang troede den ikke selv paa dem, men nu kom Tvivlen. Var det ikke meget rigtigt og sandsynligt altsammen?

Og han sukkede — sukkede virkelig rigtig dybt og langt, den arme Djævel. Men det varede ikke længe. En Djævel af den rigtige Slags lader sig ikke forknytte i Længden. Med smilende Ansigt tænkte han atter tilbage paa det søde lille Ansigt i Kupévinduet . . . aa, saa ungt, saa skælmsk . . . ! Et Syn, en Aabenbaring! . . .

— — — —

Det er Foraar. Bøgene løves. Lærken synger. Alt det Liv, der sov sin lange Vintersøvn, er vaagnet. Bierne er krøben frem af Kuberne: de første Fluer surrer ellevilde om i Luften, og i Mosen spankulerer den nylig hjæmkomne Stork paa lange, røde Ben. Kirsebærtræet begynder saa smaat at udfolde

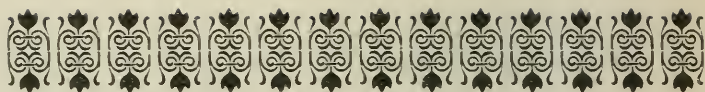
sine Blomster; Pilen har hængt sine Rakler ud. Og Solen skinner; den varmer, den bager. Det er Foraar — jeg lever! — —

» . . I den unge Vaar
naar Ringe byttes og Hjærter slaar,
naar Fuglene gynge
paa Kvisten og synge,
jeg fæster min Brud i Vaar!«

— — — —

Du er gal, Niels Faber — skrupgal!

V.

Kendte Egne.

Jeg har Ørby bag mig.

Byen er næsten uforandret den samme som for niogtyve Aar siden. Et Vandtaarn, et nyt Posthus, nyt Tag paa Kirken og endelig ny Brolægning paa Torvet, det er omtrent alt nyt. Man er endnu ikke ganske kommen sig efter sin Forskrækkelse fra den Gang, Provisor Carlsen skød paa sin Kæreste. Drejeren, Byens levende Avis, gaar endnu stadig, ledsaget af sin Hund, sin sædvanlige Aftentur for at opsnappe Nyheder — naa, Hunden er sagtens en anden, men den ligner overraskende den gamle.

Paa enkelte Skilte saa' jeg Navne, jeg ikke mindes fra gammel Tid. Af de Mennesker, jeg mødte, genkendte jeg kun ganske

faa, og de var bleven gamle og affældige. Den altid gnavne Isenkræmmer Bjørn var den eneste, der var forbleven sig selv lig, kun at Haar og Skæg var bleven kridhvidt. Han stod i sin Butik og skændtes med en Kunde, saa det kunde høres langt ud paa Gaden.

Jeg er naaet et godt Stykke ind i Holsø Herred, men det er ogsaa langt ud paa Eftermiddagen. Jeg tænker at overnatte i Veddinge Kro. Bakke op og Bakke ned gaar Vejen, men jeg føler mig ikke træt. Alt kender jeg igen: for hvert Skridt vækkes gamle, halvglæmte Minder tillive. Den Vej har jeg gaaet eller kørt vel over de tusend Gange.

Det gør mig ondt, at man har fældet de to prægtige Popler, der stod ved Vejen ned til Sonnerup. Men de to tykke Pile oppe paa Grevinge Aas har de dog ladet staa. Deroppe fra vil jeg første Gang kunne se Havet. Thalatta! Thalatta! Sei mir gegrüsst, du ewiges Meer!

Her var det, jeg for enogtredive Aar siden mødte den gamle, fordrukne Maren Pihls. Jeg havde et Par Bøger under Armen.

— Go' Dav! Maa jeg spørge, er De Mormon? frittede hun.

— Nej! . . . var jeg uskyldig nok til at svare.

— Ja ja, sukkede hun; der er jo ogsaa andre, der kan læse!

Jeg kender en yngre Forfatter, der er saa vittig og morsom, at han næsten slet ikke kan holde det ud. Han vilde ikke have forsømt Lejligheden til at fortælle Maren Pihls, at han var Brigham Young i egen Person, og tilbudt hende paa staaende Fod at døbe hende i Sørby Gadekær. Og det vilde han saa have skrevet en af sine smaa, grinagtige Historier om, og den vilde være kommen i *Tilskueren* og senere i en Bog. Han vilde have fortalt om, hvordan han fik Kællingen til at klæde sig af og »subbe« ud i Vandet; hun havde naturligvis store rødbrune Pletter paa Ryggen og et aabent Saar paa Bagen, som stadig omsværmedes af en vældig Spyflue; hendes ene Taa var vokset hen over de andre, og et af hendes Ribbèn var gaaet løst og pressede mod Huden, som det truede med at sprænge, ligesom en løs Staalfjeder i en Madras. Saa kom der en Mand forbi, der bar noget indsvøbt i et Stykke Papir; man kunde ikke se, hvad det var, men det lugtede. Og han udbrød:

— Hva' Sat'n, Måren, ska' du naa ud aa svømme?

— Ne-ej, jæ ska' Fa'n ædde mæ te aa døves!

Saadan omtrent vilde han have skrevet, og Publikum vilde have jublet.

— — — Føj — at jeg gider! Her gaar jeg, en fri Mand i den fri Natur, og vandrer efter mange Aars Forløb atter min Barndoms gammelkendte Vej, og saa kan jeg spilde Tiden og ødelægge Stemningen med at tænke paa, hvad en affekteret Forfatter mulig vilde finde paa at skrive! Skam dig, Niels Faber! Der hænger endnu for megen Byluft ved dig — ryst den af dig! Glæm, at der er noget, der hedder Literatur og Kunst og Forfinelse og Forvrængelse af alt Menneskeligt! — aand den friske Luft, hvori du allerede sporer Havet, ind i kraftige Drag, mæt dit Blik med Bakkernes Bølgedrag og Agrenes Farvepragt og tænk kun paa det ene: nu er du snart hjæmme!

Der kommer en Vogn bag efter mig; Hestene trækker den møjsommelig op ad den lange, stejle Bakke. En velnæret, gemytlig udseende Mand, som jeg anslaar til Proprietær, sidder magelig tilbagelænet i Agestolen og ryger af en lækkert udseende Pibe med

Træhoved. Vognen og jeg holder omtrent Skridt med hinanden.

— Dav! siger Proprietæren og hilser med Pisken. Vil De ikke køre et Stykke med?

Det var et meget pænt Tilbud, men jeg maatte afslaa det.

— Nej, ellers Tak;. jeg har bandet paa at ville gaa hele Vejen.

— Det var som Katten! Skal De langt?

— Foreløbig kun til Veddinge. Jeg tænker at overnatte i Kroen.

— Kroen? Der er s'gu ingen Kro mere. Den brændte for tre Aar siden og er ikke bleven bygget op igen.

— Fy for Pokker! Ja, saa maa jeg se at komme til Vejleby endnu i Aften.

Nu holder Manden helt stille med Køretøjet.

— Skal De til Vejleby? udbryder han forundret.

— Ja. Dèr er Kroen da ikke ogsaa brændt, vil jeg haabe?

— Nej, det er den ikke. Det er endogsaa en fin Kro, næsten et Slags Hotel. Og nu er der Badegæster hver Sommer.

— Saa?

— Ja, det begyndte med, at der kom et Par Kunstnere eller saadanne Mennesker.

som havde faaet opsnuset vor Afkrog. Og de trak flere med sig . . . Men vil De saa ikke alligevel køre med? Jeg er næmlig selv fra Vejleby, skal jeg sige Dem, og jeg er bange for, det skal knibe for Dem at naa saa langt, før det bliver mørkt og Krofolkene er gaaet i Seng.

Jeg staar et Øjeblik tvivlraadig.

— Lad gaa! siger jeg endelig og springer op i Vognen — Blæse med det! Jærnbane og Postvogn har jeg dog ikke benyttet.

— Kommer De langt borte fra, om jeg maa spørge?

— Fra København.

— Fra *København*?? Og De har gaaet hele Vejen?

— Ja men ikke paa én Dag.

— Hi hi, nej det vil jeg s'gu tro. Det var ellers en pæn Spaseretur. Kanské det var et Væddemaal?

— Aa nej, det var bare saadan et Indfald, jeg fik.

Pavse.

— Jeg kunde da ellers gærne sige Dem mit Navn. Jeg er Proprietær Madsen paa Lindegaarden.

— Paa — Linde . . . gaarden?

Nu er det min Tur at blive forbavset.

— Ja. Den Gaard kender De vel ikke noget til?

— Jeg? Nej — ja — det vil sige, jeg kender en Gaard af samme Navn, hvor jeg har været som ungt Menneske, og derfor . . .

— Naa saadan. Hvor ligger den Gaard?

— Paa Fyen. Nede i Nærheden af . . . Vester Skjerninge.

— De har altsaa ikke været i Vejleby før?

— Jeg? — næ!

Pavse.

Endelig kommer jeg i Tanker om, at jeg bør gøre Gengæld og sige Proprietæren mit Navn. Men jeg vil paa ingen Maade have, man skal vide, hvem jeg virkelig er. Jeg vil ikke, at andre skal gøre Bemærkninger om Fortiden, naar jeg er til Stede. Hvad der bliver sagt om Fader, naar man ikke véd, hvem jeg er, faar være; men nyfigne Spørgsmaal vil jeg ikke besvare.

Jeg vælger min Moders Pigenavn, det saare almindelige Hansen. Niels Hansen hedder jeg altsaa herefter.

— De er maaské Maler — Kunstmaler, mener jeg?

— Jeg? Næ — ja. det vil sige (det var en ypperlig Idé, han dèr gav mig) — jeg fusker lidt i det — med Landskaber og saadan noget . . . . og saa har jeg hørt om Vejleby . . .

— Jeg tænkte det nok. Saa tidlig paa Aaret kommer her aldrig andre Fremmede end Kunstnere. Senere kan der saa sommetider komme en Skuespiller eller saadan en Fyr. Men det er jo paa en Maade ogsaa en Slags Kunstner. Sidste Aar var her s'gu en Forfatter. saadan kaldte han sig da; han levede af at skrive Bøger. fortalte han. Men det maa have været skralt med Fortjenesten. for han kom til at skylde Kromanden sytten Kroner. som han ikke kunde betale.

— Saa? Hvad hed han?

— Ja. kan jeg nu komme paa det! Det var saadan et kunstigt Navn. Prsj. . . . Pra . . . Nej, jeg kan ikke huske det. Men jeg skal spørge Astrid ad.

— Astrid?

— Ja — min Datter. Hun kom forresten hjæm fra København i Forgaars.

— Saa, gjorde hun det?

Jeg tør ikke spørge videre. En Anelse griber mig. Var *det* Tilfældet. vilde Æven-

tyret være fuldkomment . . . Naa, jeg vil jo snart faa Visshed.

— — — —

Proprietær Madsen er en meget snaksom Mand. Lindegaarden har i de sidste niogtyve Aar skiftet Ejer tre Gange, fortæller han; han selv har overtaget den for femten Aar siden. Han er Enkemand; Datteren Astrid er nitten Aar (det kunde nok passe!). Det er daarlige Tider for Landbruget; kunde han blive af med Lindegaarden til en rimelig Pris, solgte han den gærne den Dag i Morgen (Hm!).

Paa mit Spørgsmaal om, hvem der er Præst i Vejleby, faar jeg at vide, at Pastor Garde lever endnu, men han er meget gammel og har Kapellan. Skolelærer Rosendal derimod er død for adskillige Aar siden. »Postmester« Marcus Rasmussen (som han ynder at lade sig kalde, skønt Vejleby kun er et Brevsamlingssted) har nylig fejret sit Guldbryllup. Formodentlig læser han endnu hver Dag en Side i *Nordisk Konversations-Leksikon* og har stadig ikke faaet Forklaring paa, hvad Ordet »middelbar« betyder.

Proprietæren er godt kørende, men Vejen gaar stadig Bakke op og Bakke ned, den ene

højere og stejlere end den anden, saa det tager Tid at naa frem: Solen er sin Nedgang nær, da jeg endelig faar Øje paa Vejlebys Kirketaarn og — Lindegaardens to kæmpehøje Popler.

De er dog altsaa til endnu!

Mit Hjærte banker. Jeg har ondt ved at holde Samtalen gaaende Her paa denne Bakke var det, jeg for niogtyve Aar siden vendte mig om og kastede et sidste Blik paa det Hjæm, jeg maatte forlade, mens jeg lovede mig selv, at jeg engang skulde vende tilbage som en stor og berømt Mand og generhverve det tabte. Herregud ja! I Dag er alt tilsyneladende uforandret som den Gang. Dèr skyder Holsø Næs sig ud i Havet; dèr ligger Fjorden med Fugleø og Ingerø: dèr knejser Generalstabsmærket paa Toppen af Bavnehøj. Jeg skimter endog Storkereden paa Per Andersens Gaard.

Vi kører tæt forbi Skoven. Det er ganske overflødigt, at Proprietæren peger paa en Sti og fortæller, at man ad den kan skyde Genvej til Lindegaarden: han er ikke gaaet den Vej oftere end jeg. Og jeg véd saa udmærket godt, at der i Præstegaardshaven findes et Morbærtræ, der betragtes som en af

Egnens største Mærkværdigheder. Men jeg lader som ingenting.

Endelig holder vi foran Kroen.

— Se snart op til os paa Lindegaarden! siger Proprietæren til Afsked.

VI.

Hjæmme.

Solen rinder.

Jeg staar oppe paa Brune-Bakke og ser ned over Vejlby, der breder sig ved Bakkens Fod. Alt synes uforandret som for niogtyve Aar siden. Jeg kender hver Gaard, hvert Hus, ja næsten hvert Træ igen. Først kommer Per Larsens Gaard og ved Siden af den det lille Hus, hvor Frederikke, vor gamle Pige, kom til at bo. Paa den anden Side Gadekæret ligger Skolen højt paa en Bakke, lidt længere borte Kirken, ligeledes paa en Bakke, og tæt ved den Præstegaarden i en lille Lavning. Saa Sognefogdens Gaard og endelig, trukken tilbage i fornem Afsidhed, Lindegaarden med sit røde Stuehustag (det eneste teglhængte i Byen foruden Kirkens) og sine

to kongelige Popler. De fleste Træer og Buske er fuldt udsprungne; i Haverne skjuler blomstrende Frugttræer og Sirener næsten helt de hvidkalkede Husmure.

Jeg har ikke kunnet sove længere; ved det første Skær af den gryende Dag maatte jeg op og ud.

Allerførst til Lindegaarden. Jeg listede mig bag om Haven og kiggede ind. Belysningen paa denne Tid af Døgnet var mig noget fremmed, ellers syntes alt at se saa nogenlunde uforandret ud. Lysthuset har de da Gudskelov ladet staa. Og Højen, hvor jeg byggede mit Stjærnetaarn og rejste min Flagstang.

Jeg lever i Tanken hin Tid om igen. Det var Begejstringens unge Dage. I faa Drengehjærter, tror jeg at turde sige, har den hellige Ild blusset højere end i mit. Og aldrig har jeg følt en mere fuldkommen Lykke.

Hvordan det egentlig fra først af kom over mig tolvaarige Dreng, staar mig ikke ganske klart. Kun saa meget husker jeg, at jeg med dybeste Interesse læste den tørre Indledning til en allerede den Gang forældet Geografi, hvori Astronomiens vigtigste Fænomener kort omtaltes, og efter »Nordisk Konversations-Lexikon« (en af de faa Bøger, vi

ejede paa Lindegaarden) afskrev jeg i et særligt lille Hæfte alle de astronomiske Artikler, uden smaaligt Hensyn til, om jeg forstod dem eller ikke. Men den ny Verden aabnedes egentlig først for mig, da jeg hos Skolelæreren fik fat paa Tuxens klare og livlige Bog »Sol- eller Planetsystemet« og Tyge Brahes Biografi af Friis samt et Stjærnekort. En taalelig god Kikkert havde vi selv i Huset.

Noget herligere end de lyse Sommeraftner og -Nætter, i hvilke jeg nu søgte at granske Stjærneverdenens Hemmeligheder, har jeg aldrig oplevet. Overfor dem blegner alt andet, hvad der end kan være mødt mig i Livet af lyst og lykkeligt. Den første Kærlighed er ikke renere og skønnere.

Jeg lærte mig Stjærnebillederne lige fra den store Bjørns og Orions prægtige Billeder til Delfinen og den lille Hest. Sirius, Arklurus, Deneb, Aldébaran, Vega, Kastor og Pollux — alle de vigtigste Stjærner blev jeg hurtig fortrolig med. Kikkerten var stor nok til, at jeg med en Smule god Vilje kunde skimte Saturns Ring og Jupiters Maaner. Ringbjærgene paa Maanen saa' jeg meget tydelig.

Tit listede jeg mig om Natten hemmelig

ud af min Seng og i Klæderne for oppe fra mit Observatorium at iagttage Stjærnebilledernes forandrede Stillinger. Som Aaret skred, bøjede Karlsvognen sin Stang dybere, Orion steg højere paa Himlen, og i Øst dukkede ny Billeder frem. Regulus straalede paa den tidlige Aftenhimmel.

Og samtidig med at de lyse Nætter gik til Ende, blev Stjærnemylren tættere, og Mælkevejen lyste stærkere. Stjærneskudene trak lange Ildstriber over Himmelhvælvingen. Verdensrummets Uendelighed laa aabent for mit Blik. Og den klare Frostnat blev mig skønnere og tifold mere ophøjet end Sommerens dejligste Dage.

En saadan Nat aflagde jeg for mig selv højtidelig det Løfte, at mit Liv skulde være viet Astronomien — et helligt, ubrydeligt Løfte. Jeg har holdt det, saavidt det nogenlunde stod i min Magt — — og alle kloge Mennesker har selvfølgelig let ad mig.

Lidet forstod jeg den Gang, at Vejen til Stjærnerne er saa trang. Mulig var min Begejstring mere en Digters end en Videnskabsmands. I Stedet for en berømt Lærd blev jeg en slidsom Beregner: noget nyt Verdenssystem fik jeg ikke udfunden, ingen ny Na-

turlov opdaget; end ikke en stakkels Komet eller Asteroïde blev mig til Del.

Endda fortryder jeg intet Er mit Syn paa Verden og Tilværelsen lidt større og mere omfattende end Folks i Almindelighed, takker jeg først og fremmest min Astronomi derfor. Min Ungdoms Udblik i Verdensaltets Uendelighed har højnet og adlet mit Sind samtidig med. at det har lært mig Myre paa Jordtuen at forsage lettere. Jeg tænker paa de fjærne Stjærnetaager. hvorfra Lyset bruger Tusender og atter Tusender af Aar for at naa os. og maa smile, naar jeg vil sætte Himmel og Jord i Bevægelse. fordi jeg har ondt i en hul Tand. Og samtidig maa jeg dog undres over den Hjærne og det Øje. der er i Stand til at opfatte og gæmme dette Uendelighedens Billede.

Nej. jeg fortryder intet. End kan mit Hjærte banke ved Tanken om hine Nætter og mine Øjne dugges af Fryd. Jeg har fulgt den Røst, der kaldte i mit Indre. saa langt jeg noget nær kunde og mine Ævner strakte eller Forholdene tillod det; lidt mere kunde jeg vel have gjort. og dog — hvad Vægt ligger der paa en Doktor- eller Professortitel, naar det gælder om at se sin Barndom i Øjnene? Mit Blik er endnu aabent for me-

get godt og skønt i Verden, og har jeg end spildt mange Timer og bortdrømt mange Dage, der burde have været viet til Arbejde, saa har jeg ogsaa bødet derfor.

— — — —

Nu begynder Byen der nede at vaagne. Skorstenene ryger. Hønsene slippes ud, og Hanerne galer omkap. Køerne ude paa Markerne rejser sig og brøler utaalmodig efter Drengen, der skal flytte dem.

Der paakommer mig en egen Følelse af Tryghed. Her er jeg hjæmme — trods alt. Jeg maa tænke paa Antæos, der følte ny Kraft ved at berøre sin Moder Jorden. Her, hvor mit Livs Kilde udsprang, drikker jeg Fornyelsens Kraft af Luftens Aande og Muldjordens Em. Mit Øje klares ved Synet af kendte Bakkers bløde Bølgelinjer; mit Øre skærpes ved at lytte til Markvindens Susen.

Mit Hjæm, mit Hjæm! Jeg forlod dig i Troen paa, at jeg bar Marskalsstaven i mit Tornyster, og se, nu vender jeg tilbage som menig Invalid — med tomme Hænder, men med et fuldt Hjærte. Jeg bøjer mig for dig i Ydmyghed, jeg gør Bod — miserere, miserere!

I Verdens Øjne staar jeg som Sejrherre; for dig er jeg, Millionæren, fattig som en

Tigger. Lidet har jeg indfriet mine Løfter til dig. Hvor lidt eller hvor meget jeg selv har forskyldt, det véd jeg ikke. Kun dette: jeg greb efter det store, men naaede det ikke. Miserere!

Men du, mit Hjæm, vil kvæge mit syge Sind og forny min Styrke. Hvem siger, at alt uigenkaldelig er tabt? Endnu har jeg vel Aar tilbage, mange Aar; endnu er det Tid. Jeg *vil* ikke være gammel allerede — færdig, udgaaet.

Jeg stirrer mod Solen, der klædt i gylden Skytaage hæver sig over Bakkedraget i Øst. Og pludselig jubler det i mig; mit Legeme skælver i Forudanelsens Fryd.

Jeg *vil* Livet paa ny; vil danne og forme det efter min Vilje. Vil, at min Sjæl, for hvem Forsagelsen var dagligt Brød, skal raabe paa Lykke og mættes. Vil Foryngelsens Under.

Jeg vil — *vil!*

VII.
Glæde over Danmark.

„Vi er ikke skabte til Højhed og Blæst,
ved Jorden at blive, det tjener os bedst!“

Jeg sidder i Krohavens Lysthus og spiser Frokost — efter Forholdene en overordentlig respektabel Frokost. Ægteparret Enevoldsen, mine kære Værtfolk, gør sig al mulig Umage for at betjene mig til min Tilfredshed, da jeg ikke er prutten paa det og har betalt forud for en Maaned.

— Man kan mærke, De er ikke som det Skidt, der plejer at komme her, sagde Madam Enevoldsen, da hun dækkede Bordet; tror De, det er muligt at faa sine Penge af det Rak? Og flot vil de ha' det endda. Ifjor var her en Digter eller hvad han nu kaldtes; han kom hver evige eneste Dag ind i Køkkenet

og gjorde Mirakler, naar han ikke fik fire store blødkogte Æg til Frokost. Og saa blev det dog til, at han kom til at skylde sytten Kroner, som han ikke kunde betale, den Fisemikkel!

Som sagt, Frokosten er respektabel og smager dobbelt godt her i det Fri, hvor jeg har det helt for mig selv og kan tage for mig af Retterne eller lade være, ganske som jeg behager. Jeg holdes kun med Selskab af en hvid Puddel og en graa Kat. »Hektor« sætter sig hvert Øjeblik paa Bagbenene og lægger Forpoterne over Kors; det er en snu Fyr, der godt har mærket, at jeg ikke kan taale at se ham tigge uden at give ham en Bid. Katten er hoppet op paa Bænken og stanger mig i Siden og gnider sig op ad min Arm — det er en lille Idyl.

Og Miss er ikke en blot og bar Madkæreste. Selv efter at Madam Enevoldsen har taget af Bordet, bliver den hos mig, lægger sig ugenert til Hvile i mit Skød og snurrer som besat, naar jeg stryger dens bløde Pels. Jeg elsker Katte. Alverdens store Aander lige fra Muhammed til Victor Hugo har holdt af Katte. Jeg regner ikke mig selv til de store Aander, men alligevel tror jeg indenfor min Bekendtskabskreds at have

gjort den Erfaring, at de Mennesker, der føler sælig Modvilje mod Katte, just heller ikke hører til de særlig begavede. Der er noget fint, medfødt fornemt ved disse Dyr. De er propre med deres Person som intet andet Husdyr, behændige, taktfulde og kloge. At se en Kat undgaa Vandpytterne er et næsten lige saa kosteligt Syn som for Indviede at se den kgl. Teaterbestyrelse lavere i snævert Farvand mellem det Par Skuespillere, der i Virkeligheden regerer hele den umulige Anstalt. Der er Mus i Osten, Hr. Hansen, men De er ikke Katten!

Naa, der er Madam Enevoldsen med Kaffen. Nu skal en Cigar smage godt.

— Ah!

Man har det i Grunden nederdrægtig godt i vort gamle danske Fædreland, blot man i Tide forstaar at falde af til den rigtige Side. Det forbandede ved Historien er bare, at den rigtige Side er snart til højre og snart til venstre; det rette læres dog snart med en Smule Øvelse.

Halløj, Bojsen! Er det ikke snart paa Tide at vende?

— — — —

Men den lille Johannes, han sejler da nu

rent Pokker i Vold! Man kan ogsaa gøre det *for* godt.

— — — —

Mit Blik falder tilfældigvis paa en Stump af en Avis, der ligger paa Bænken ved Siden af mig. Nu er det snart længe siden, jeg har set i et Blad. Ah, det er *Dags-Telefonen,* populært kaldet »den nationale Øretuder«; jeg kan kende den paa Papiret, der her er et sjældent adækvat Udtryk for Indholdet: begge Dele af den sletteste Sort, der er til at opdrive her paa Pladsen. Hvordan var det nu, Onkel kaldte den Avis? »Fordummelsens allersædeligste Organ«, tror jeg — eller noget lignende.

Lad os se — — aa, det er et gammelt Numer fra i Fjor — Brudstykke af et Rigsdagsreferat:

> »Kultusministeren mente, at Tiden endnu ikke var moden for denne Reform . . . .«

Resten mangler.

Men det gør ikke noget; denne korte Sætning er indholdsrig nok til at vække en moden Statsborger til alvorlig Eftertanke. Den indeholder i kort Begreb Principet for hele Landets Styrelse, dets Politik, baade fra oven og fra neden — for alt, hvad der er

dansk. Hele Folkets aandelige Habitus er udtrykt med de Ord:

Tiden er endnu ikke moden . . . !

Hvor ægte dansk. hvor hjæmligt det lyder! Ingen tager fejl af Klangen. Det er et vægtigt Tankesprog. der passer herlig overalt. hvad enten der er Tale om Meterlov. borgerligt Ægteskab. Skolelov eller Danmarks Tilslutning til Bernerkonventionen — dets Nevtralisering ikke at forglæmme. Først naar en Reform (der dog mindst i ti. helst i tyve Aar maa have været indført og funden formaalstjenlig i samtlige andre evropæiske Lande. Tyrkiet dog undtaget) viser sig at være saa paatrængende nødvendig. at end ikke en kongevalgt Landstingsmand vil kunne indvende noget mod dens Indførelse. først da er Tiden moden.

Og hvorfor skulde det være anderledes?

Du unge radikale Mand og Fremskridtskvinde. der blindt vil stange Panden mod Regeringens og Landstingets solide Grundmur ligesom en uvan Tyr. og som ganske lig denne ikke kan taale at se en rød Klud uden at geraade i Raseri — tænk dig lidt om. før du slaar Panden tilblods til ingen Nytte. Den Mur er stærk. og du blev ikke som Tyren født med Horn. nætop fordi du

er dansk, og atter som Følge heraf bør lytte til det nationale Tankesprog.

Hvorfor skulde det være anderledes? Hvorfor skulde vi, et lille, om end forholdsvis velhavende Folk, i nogen Retning stille os i Spidsen, være Prøveklud for andre Lande? Lad dem stege deres Kastanjer selv, saa kan vi se, hvordan de bærer sig ad. Ligger vor Styrke ikke nætop i, at vi først lader de andre vrage, vælge og betale Lærepenge? Man bør aldrig ude i Evropa kunne nævne en eneste Reform, hvortil Initiativet udgik fra Danmark. Sligt vilde kun unødvendig henlede Opmærksomheden paa os og kunde virke udenrigspolitisk skadelig.

Æren? Aa Snak! Af Æren har gamle Danmark i fordums Dage erhvervet sig nok for alle Tider: Normannerne — Tordenskjold — Thorvaldsen! Og selv i vore Dage: tænk bare paa Gamèl og Brygger Jacobsen!

Nej, Danmark bør absolut aldrig i sit Forhold til Evropa blive mere end Køge i Forhold til København. Og hvordan lever man ikke i Køge? — herligt!

Lad os for Himlens Skyld ikke indlade os paa Vidtløftigheder. Vi har det jo saa godt og rart som det er. Nætop fordi vi mangler national Ærgærrighed, lever vi saa

hyggelig fedt og uforstyrret mageligt i vort elskede lille Fødeland (de af os da. der har noget). Hvad skal vi med de udenlandske Paafund? Vi holder os til Kristendommen og den gode Tone.

Sæt vi skulde til at gaa i Spidsen og anskaffe os Anarkister. eller Jylland vilde forlange Homerule ligesom Irland? Det vilde være en net Redelighed. Som det nu er, kommer vi ganske visst bag efter — men vi kommer sikkert. Chi va piano va sano! Vi har. Herren være lovet. ingen forrykt Kejser. ingen Panamáskandaler eller Dreyfusaffærer og — ingen Zola (saa hestedumt kunde da ingen dansk Digter bære sig ad; vi har det kun i Munden og driver det højst til en Adresse)! Det er lige haardt nok, at vi skal være nødte til at huse en Berømthed som Georg Brandes. skønt vi forhaabentlig snart har faaet trukket de værste Tænder ud paa ham.

Vor Embedsstand er saa hæderlig som nogen i Verden og ikke mere storsnudet overfor Publikum. end det er nødvendigt for dens Værdighed. Vore Præster og Kirkebetjente er ikke mere griske efter timeligt Mammon. end Herrens Tjenere gennemgaaende er det overalt paa denne forkrænkelige Jord. Folke-

oplysningen staar lige saa højt som den egentlig videnskabelige Dannelse lavt. Virkelig store Kunstnere har vi heldigvis saa godt som ingen af (vi har fuldstændig og for alle Tider nok i Thorvaldsen), men til Gengæld saa mange flere Dilettanter og Kunstforstandige — nok i det mindste til, at vi kan paavise en fuldstændig sagkyndig Uenighed vedrørende alle her hen hørende Spørgsmaal, f. Eks. om et antikt Reliefs Ægthed.

Danmark, Danmark, du *er* en Blomsterhave, et Lysthus, et Drivhus for alle Borgerdyder. Jo visst er du saa — ingen Beskedenhed! I dine Bøges Skygge er det sødt at sove — og i dine ministerielle Kontorer. Jeg vil aldrig kunne blive træt af at prise dig — kun en slet Fugl besudler sin egen Rede, selv om Æggene er aldrig saa raadne. Der er da noget, der hedder Pietet.

Et Land for Banebrydere er du ikke, men for den gode, lovlydige Borger kan intet andet sammenlignes med dig. Hvor fordøjer man i dybere Fred, hvor ryger man mere uforstyrret sin Pibe? Hvor har man det i det hele taget bedre og bekvemmere, sikker paa sit Liv og Gods?

Og alt dette skylder vi de faa simple, trohjærtige Ord:

Tiden er endnu ikke moden!

De burde sættes med Guldbogstaver over Indgangen til vor Rigsdagsbygning — ja overhovedet alle offentlige Bygninger, hvor man arbejder for Fremskridt og Frihed. Ingen Dansk burde høre dem — paa Tinge, i Kommunalbestyrelserne, paa Vælgermøder o. s. v. — uden at blotte Hovedet: og skulde han ingen Hat have paa, burde han rejse sig, eller, hvis han i Forvejen stod op, paa anden Maade give sin Andagtsfølelse Udtryk. Og saa burde Nationalsangen afsynges — hver Gang, *hver evige Gang* disse hellige Ord blev nævnet.

— — — —

Det er mit Alvor: jeg er glad over at være dansk. Jeg tør just ikke, som nogle, sige, at jeg er særlig stolt derover, men jeg befinder mig udmærket godt derved. For et en Smule magelig anlagt Gennemsnitsmenneske som mig, der har Anlæg til Korpulence, og som holder af at spise godt og leve i Fred med sine Medborgere, er Danmark Landet for alle Lande. Jeg underskriver gærne vor gamle skikkelige, naive Digters Ord:

»Jeg tror, der er skønnest i Danmark!«

VIII.

Lindegaarden.

Jeg har været i Besøg paa Lindegaarden. Det *var* virkelig hende!! Og hvad der er endnu mærkeligere: jeg er sikker paa, at hun kendte mig igen! Det var det samme poliske Smil, den samme Skælm i Øjenkrogene som den Dag, hun kørte forbi mig med Toget. Hun var lige ved at briste i Latter, da hun hilste paa mig; jeg mønstrede uvilkaarlig min Dragt af Frygt for, at den skulde være i Uorden.

Hun er sød — rent ud fortryllende. En saa frisk og naturlig ung Pige har jeg endnu ikke truffet. Hendes Minespil lader èn læse i hendes Sjæl som i en Bog — og hun kan

rolig tilstede det. Der er intet, som behøver at dølges.

Og hendes Latter! Sprudlende, kvidrende — en Foss af overstadig Jubel. Hun er Ungdom og Ynde og alt, hvad dejligt er. For hendes Skyld glæmte jeg i første Øjeblik helt, at det var mit tidligere Hjæm, jeg besøgte.

Skulde jeg gamle Taabe virkelig for Alvor gaa hen og forelske mig? Nej, nej, jeg vil ikke gøre mig til Nar. Apage, Satanas! Jeg vil tænke paa Lindegaarden og ikke paa andet. Dèr hører hun ikke med — ikke til *min* Lindegaard.

— — — —

En besynderlig Følelse at overskride Hjæmmets Tærskel og blive ført ind i de gamle, kendte Stuer — som en Fremmed! Og som en Fremmed blev jeg ved at føle mig, trods det, at overraskende meget syntes uforandret som for niogtyve Aar siden. Endog adskillige Møbler, der ved Avktionen var bleven købt af den ny Ejer, og som altsaa ogsaa senere maatte være fulgt med Gaarden, kendte jeg igen: det store, prægtige Chatol, Dragkisten paa fire Løvefødder, den Nøddetræs Buffet og fremfor alt andet det gamle, kunstfærdige indmurede Uhr i Spisestuen. Jeg blev helt bevæget ved at høre dets gammelkendte

Tik-Tak, Tik-Tak; det forekom mig som et levende Væsen, en god, trofast Ven, der glad hilste mig velkommen tilbage.

Men Herregud, hvor var der dog lavt til Loftet og Vinduerne smaa, med smaa bitte Ruder — Karmene saa smalle, at der knapt var Plads til at lægge en Arm i dem! For mig havde disse Værelser altid staaet som prægtige Sale. Naar jeg læste om Riddersalen i Versailles, maatte jeg altid tænke paa vor »store Stue«. Og hvor alt var forfaldent og brøstfældigt!

— Hele Kassen trænger til at bygges om, sagde Proprietæren; nu har jeg i de Aar, jeg har ejet Gaarden, ladet reparere baade hist og her, men det er Klatteri — det forslaar ikke. Udhusene er gode nok, men Stuerne her er s'gu ved at blive noget vel antike.

— Der kunde vel nok gøres noget uden at rive det gamle helt ned? mente jeg.

— Ja, Tak skal De have, men det vilde blive meget dyrere og omstændeligere end at bygge helt fra nyt. Nej, nej, det gaar ikke. Men man vil jo nødig i Lag med saadant noget, især naar man ikke véd, om man bliver ved Gaarden. Det giver saa mange Bryderier, og dem har man nok af i For-

vejen — ikke at tale om de Penge, det koster. Astrid mener ogsaa, vi lige saa godt kan se Tiden an: hun er saa vant til det som det er, og det er jeg da for Resten ogsaa.

Jeg var glad ved Tanken om, at det ikke var blevet til noget med Byggeriet, og takkede i mit stille Sind Astrid, fordi hun havde faaet sin Fader til at lade være Hun holder altsaa ogsaa af den gamle Gaard: men hvor kunde det vel være andet? Den gamle, kære Lindegaard! I al sin Affældighed og Skrøbelighed er den dog for os den bedste Gaard i Verden.

Jo nætop — for *os!*

For er ikke ogsaa hun bleven opdragen i mit gamle Hjæm — er ikke baade hendes og mine tidligste og kæreste Erindringer knyttede til de samme Omgivelser? Er ikke vore første Naturindtryk, vor Følelse af at være Livets Børn rundne af samme Kilde? Hvorfor skulde hun ikke have lært at se paa det altsammen med samme Øjne som jeg — elske det som jeg? Hun skulde blot vide, blot ane! . . . ogsaa hun vilde føle det som et Baand, der knytter os til hinanden.

I Haven følte jeg mig mest hjæmme. I Stuen havde jeg følt mig som en Fremmed, der uden Ret trængte sig ind paa andres

Enemærker. I Haven derimod, med den fælles fri Himmel over mig, aandede jeg lettere. Skønt adskilligt var forandret og mange unge Træer og Buske fra min Tid voksede til i forbavsende Grad, følte jeg mig straks tilrette. Jeg maatte jævnlig vogte paa mig selv for ikke at røbe mig.

Saaledes kom vi til det Sted, hvor det spanske Kirsebærtræ havde staaet. Jeg standsede uvilkaarlig og skulde lige til at udtrykke min Sorg over, at det var borte, men jeg greb mig i det. I Stedet for spurgte jeg, om der ikke fandtes den Slags Træer i Haven. For jeg *maatte* vide det gamle Kirsebærtræs Skæbne.

— Der har nætop staaet saadan et her, sagde Proprietæren, men det gik desværre ud for et Par Aar siden.

— Og det var det dejligste Kirsebærtræ i hele Haven! tilføjede Astrid. Det gav jeg hende stiltiende Ret i. Hvor ofte havde jeg ikke tænkt nætop paa det Træ og de gulrøde, saftige Bær, som det ikke var tilladt at røre til Hverdagsbrug! *Det* skulde jeg altsaa ikke faa at se mere.

— Vi har for Resten plantet nogle af ganske samme Slags, vedblev Proprietæren. Jeg havde i den Anledning Herregaardsgartneren

her for at pode. Her skal De se. Men det vil jo vare nogle Aar endnu, før de begynder at bære.

En Tanke fòr mig gennem Hovedet:

Hvis du nu købte Lindegaarden og giftede dig og fik en Søn, saa kunde *han* engang komme til at spise af de Bær . . . Det var som en Vision. Jeg saa' ham, lille og buttet, med lange, gyldne Krøller, røde Kinder og straalende Øjne, ligesom en Gang jeg selv, stolpre hen ad Havegangen og raabe i Jubel:

— Fa'r, Fa'r, kom dog og se, nu begynder Kirsebærene at blive modne!

— — — —

— De var nok bleven borte?

Proprietær Madsen lo godmodig: han havde sagt noget, som jeg havde overhørt. Astrid havde ondt for at skjule sin Munterhed. Om hun havde vidst, hvad jeg tænkte paa, vilde hun være bleven rød, thi det kan ikke nægtes, at jeg uvilkaarligt satte hende i Forbindelse med den Retning, min Indbildningskraft havde taget.

Jeg tog mig sammen saa godt, jeg ævnede, men helt slippe de Kirsebær m. m. af Tankerne kunde jeg ikke.

De Bær havde spillet en stor Rolle for mig i min Barndom, og mangehaande Fore-

stillinger knyttede sig til dem. Træerne i Paradisets Have maatte have bugnet nætop af disse Bær og ingen andre; der laa et Skær over dem af Solguld og Aftenrøde. Som de smagte lifligt, var de ikke mindre en Lyst for Øjet. Jeg havde altid tænkt mig, at hvis jeg engang skulde blive gift, vilde jeg med min unge Hustru rejse til Lindegaarden og plukke af disse Bær. Thi de var Symbol paa Liv og Lykke: det var de Frugter, der voksede paa Livets Træ midt i Edens Have.

— — — —

Mon det ikke skulde kunne lykkes mig at faa mit gamle Værelse at se? *Min* egen lille Stue. Hvor var jeg stolt, den Gang jeg fik det for mig selv alene og kunde indrette mig som jeg vilde! Det laa saa herlig afsides og fredelig; Vinduet var i Gavlen, der vendte ud mod Baghaven. Min eneste Sorg var, at jeg ikke turde ryge derinde; det vilde Moder straks have kunnet lugte, og sligt taalte hun ikke. Hun hersede til Tider nok med Fader for at faa ham til at lade være at ryge i Dagligstuen, skønt hun aldrig vandt Sejr. Paa dette ene Punkt stod han fast. Uden Pibe eller Cigar kunde han ikke leve.

Jeg magede det listelig saa, at vi kom gennem Baghaven og forbi Gavlen. Som til-

fældig tittede jeg derind og spurgte løst henkastet, hvad de brugte det Værelse til?

— Det er vort Gæsteværelse, svarede Proprietæren. Dèr kan De maaské engang selv komme til at ligge, hvis det skulde blive daarligt Vejr en Aften, naar De er her, og De ikke gider gaa hjæm til Kroen.

— Se her, afbrød Astrid mig, nætop som jeg skulde takke for Tilbudet — kan De læse, hvad her staar?

Jeg kom nærmere.

Non frustra signorum obitus speculamur et ortus, læste jeg.

Aa nej da! Det havde jeg jo selv ridset i Ruden med en af Moders Diamantørenlokker, som jeg i det Øjemed hemmelig havde listet til mig. Nu huskede jeg det tydelig. Sætningen stod i Fortalen til *Ursins populære Foredrag over Astronomien.*

— Hvad betyder det? Præsten har engang sagt, at det var Latin, men han kunde ikke oversætte det. Han havde glæmt al sin Latin, sagde han. Men det er sandt, jeg véd jo heller ikke, om De . . . .?

Hun standsede, en Smule forlegen.

— Aa jo, mente jeg — saa meget kan jeg vel huske endnu: »Vi iagttager ikke forgæves Stjærnernes Nedgang og Opgang!

— Aa, udbrød hun fornøjet. saa véd jeg endelig. hvem der har skrevet det. Gamle Frederikke. der bor nede ved Siden af Per Larsens, har for mange Aar siden tjent her paa Lindegaarden. og hun har fortalt saa meget om Husets Søn, der vilde være Astronom, og som midt om Vinteren stod op om Natten for at iagttage Stjærnerne . . .

Jeg vendte mig til Siden som om Sagen ikke interesserede mig. Gamle Frederikke! Altsaa levede hun endnu. skønt hun maatte være højt oppe i Firserne. Det kære. gamle Skind! Hende maatte jeg for enhver Pris se igen. Hun havde været næsten som en Moder for mig. Desværre. min virkelige Moder var ikke for mig. hvad en Moder dog som oftest er for sit Barn.

Hvad kunde gamle Frederikke iøvrigt have fortalt om mig? Hvor nysgærrig jeg end var. turde jeg ikke spørge. Men jeg lovede mig selv. at jeg ved Lejlighed skulde faa mere at vide.

— Blev han saa virkelig Astronom? nøjedes jeg med at henkaste i en ligegyldig Tone.

— Ja tænk. det har jeg aldrig kunnet faa at vide! klagede hun. og jeg har dog spurgt saa mange. Jeg véd kun, at begge hans Forældre døde nogen Tid efter at de var flyttet

her fra. og at en rig Onkel senere tog sig af ham. Siden har ingen her hørt mere til ham. Men jeg vilde ønske. han var bleven Astronom.

— Hvorfor dog?

— Aa jo . . . naar man engang har sat sig saadan noget i Hovedet. skal man ikke opgive det paa Halvvejen.

Hun vilde ikke forklare sig yderligere.

Men hun havde altsaa hørt om mig — kendte mig paa en Maade og interesserede sig for min Livsskæbne. Atter et Tilknytningspunkt!

— — — —

— De drikker vel ikke Toddy. Hr. Hansen? spurgte Proprietæren efter Aftensbordet.

— Jo. hvorfor ikke?

— Jeg mente. Københavnerne nutildags ikke kunde drikke andet end Øl.

— Aa nej. saamænd! maatte jeg indrømme.

— Det er ligefrem en ren Landesôt med det Øldrikkeri — — aa. Astrid. sig til Ane om Vand til Toddy! — ogsaa i Provinserne. De unge Mennesker gider s'gu næsten ikke drikke andet. Og som de kan fylde sig — det er ubegribeligt. Sidste Sommer var jeg en Tur i Jylland og tog mig en Bøf i Frede-

ricia. Det var meget varmt, men jeg syntes dog, jeg havde gjort godt ved det, da jeg havde drukket to Bajere. Men saa kom der paa en Gang tre unge Fyre ind — mere end saadan en fire-femogtyve Aar var da ingen af dem — og den ene raaber: Opvarter, en Kasse Øl! Jeg troede naturligvis, det var Spøg, men Opvarteren kendte dem bedre, for et Øjeblik efter kom han virkelig — tænk Dem! — asende med en hel Kasse Øl, og de unge Herrer begyndte at trække Flasker op og drikke. Jeg havde nok Lyst til at se, hvordan den Historie vilde spænde af, og bestilte mig en Kop Kaffe for at kunne blive noget længere. Det trak lidt ud, men Øllet *blev* drukket: den sidste tiloversblevne Flaske delte de endda samvittighedsfuldt mellem sig. Hvad siger De? Og tilmed var der ikke noget særligt at mærke paa dem, naar undtages at de alle tre havde faaet lidt rødt i Kinderne. Men hvad mener De, Hr. Hansen, hvad? *Jeg* synes, det er noget Svineri.

— Aa ja, set fra et rent æstetisk Synspunkt kan det næppe kaldes tiltalende. Det forekommer mig, at naar man endelig *skal* drikke, saa var der noget ganske anderledes hyggeligt og nobelt ved den gammeldags Punschebolle med sit flammende Blus . . .

eller ogsaa et godt Glas Vin, hvis det skal være — helst i et stort, fintslebet Krystalglas. Dette Ølpimperi, hvor det kun gælder om i den kortest mulige Tid at sætte det største Kvantum til Livs . . . .

— De fylder sig, til det staar dem ud af Halsen, de Bæster!

— . . . . . det synes jeg ikke kan være hverken sundt eller kønt. Man burde helst nøjes med at drikke Øl, naar man var tørstig.

— Rigtig, Hr. Hansen — fuldkommen rigtig. De er en Mand efter mit Hoved. Men, forstaar sig, De er da heller ingen ung Spradebasse længer (Hm! Mon Astrid lagde Mærke til denne Udtalelse? Jeg tog mig uvilkaarlig til Hovedet og følte efter min lille »Maane«). Har De noget at ryge paa? Hvad ønsker De, Cigar eller Pibe?

— Tak, hvis jeg maa faa en Pibe!

— Aa hør, Astrid, tag og stop Makkabæus til Hr. Hansen!

Jeg vilde gøre Indvendinger, men hun erklærede, at hun var vant til altid at stoppe Faderens Aftenpibe. Det havde moret hende, lige fra hun var Barn. Piberne havde de givet Navne for lettere at kunne skælne mellem dem: Proprietæren havde henved et halvt Hundrede Piber og var en vældig Ryger.

— Endnu et Spørgsmaal, Hr. Hansen: De spiller da ikke Skak?

— Jo jeg gør.

— Nej virkelig! Skal vi forsøge et Parti?

— Med Fornøjelse.

— Det var da morsomt, at De virkelig spiller. Det faldt mig rent tilfældigt ind at spørge. Jeg har saa sjælden Lejlighed til at spille med andre end Astrid; der er ingen her paa Egnen, der spiller, siden Rosendal døde. Og lige fra Dreng af har jeg været som tosset efter det Spil. Nu maa jeg i Reglen nøjes med at sidde og løse eller komponere Opgaver. Sig mig, har De aldrig, siden De dog lader til at interessere Dem derfor, i Bladenes Skakspalter set en eller anden lille Opgave med mit Navn? . . . . . Theodor Madsen hedder jeg.

Om jeg havde! Det Navn var bekendt nok mellem alle nordiske Skakvenner. Desværre turde jeg ikke fortælle ham, at ogsaa mit virkelige Navn ofte fandtes i de samme Spalter, og at han uden Tvivl saare vel kendte det. Vi var altsaa begge Spillere af Rang.

— Astrid, lad os faa Skakbrættet! Hans Øjne straalede, og han gned sig fornøjet i Hænderne. Nu skal vi se, hvad De dur til.

Naa. dèr er Toddyen. Tak. Ane. vil De sætte Bakken her. Værs'go'. Hr. Hansen. bryg Dem først et Glas til at hjælpe paa Kræfterne. Rom eller Kognak?

Da han ingensomhelst Grund havde til at anse mig for mere end en jævnt dygtig Spiller. begyndte han lidt vel flot. og dette kom ham dyrt at staa. Ganske visst mærkede han snart. at han havde med sin Ligemand at gøre. men da var det for sent. Vel kæmpede han et Par Timer energisk for at indhente det tabte. men tilsidst opgav han Spillet.

— Det er første Gang i 7 Aar. det er hændet mig! udbrød han. Jeg skulde bare fra først af have vidst. hvad for en Spiller De er. saa havde jeg ikke taget Deres Springer. Véd De hvad. Hr. Hansen. det vilde være Synd og Skam. om ikke vi to benyttede Tiden. medens De er her. Kom. saa tidt det er Dem muligt. og De har Lyst: et tarveligt Aftensbord. en Toddy og en Pibe er altid parat for Dem. Og skulde det trække lidt ud. saa sover De i Gæsteværelset!

Astrid saa' nysgærrig paa mig. Hun ansaa' utvivlsomt sin Fader for Kongen for alle Skakspillere og kunde ikke begribe. hvordan jeg havde baaret mig ad med at vinde.

Klokken blev efter landlige Forhold mange.

før jeg kom hjæm til Kroen. Men endnu længe efter blev jeg siddende ved det aabne Vindu og stirrede ud i Haven, hvor Træer og Buske dannede et sælsomt Virvar af fantastiske Skygger, svagt belyst af den tiltagende Maane.

IX.

Paa Kunstnerbanen.

„Anch' io son' pittore."

For at spille min Rolle tilbørlig naturlig har jeg maattet forskrive de for en Landskabsmaler nødvendige Rekvisiter, og mit i egentligste Forstand første Billede er allerede paabegyndt.

Jeg har ikke Begrebs Anelse om, hvordan man skal bære sig ad, uden for saa vidt min Matematik og optiske Farvelære kan give mig et eller andet Fingerpeg; men det har mindre at sige. En Smule naturligt Anlæg for Tegning tror jeg nok, jeg har. Og i vore Dage kan man godt gaa for at være en fremragende Maler uden at kende synderligt til Tegning eller Farveteknik. Er man saa heldig at faa smurt noget sammen, der kan se

ud som om det var lavet af en fremmelig Dreng i den skolepligtige Alder, kan det under visse Omstændigheder blive taget for ædel, naïv Kunst — l'art ancien.

Jeg er kun en simpel Lægmand, en tarvelig Spidsborger, naar Talen er om Kunst. Jeg har aldrig studeret til Kunstkender, og jeg véd godt, at min Mening af den Grund gælder til Wandsbeck. Men paa den anden Side er det jo i højeste Grad paa Mode at skrige højlydt op om de Ting, man har mindst Forstand paa. Desuden kan en rig Mand som jeg tillade sig, hvad det skal være.

Jeg vil dog ikke sige noget ondt om de ny Spektakelmestre i Malerkunsten: Symbolisterne, Syntetisterne og hvad de nu kalder sig. Dertil forstaar jeg mig for lidt paa, hvad det er, de vil, og hvor de vil hen. Jeg vil haabe, at de selv véd det. Undertiden kan jeg (som den uforbederlige Spidsborger, jeg er) ikke lade være med at smile ad deres Arbejder, undertiden finder jeg, at »der er s'gu dog noget i det«, ja, til Tider kan jeg træffe paa et af disse underlige Billeder, der ligesom løfter mig et Par Tommer fra Gulvet, naar jeg ser paa det. Det er vel næppe helt tilfældigt, at den samme Søgen tilbage til middelalderlige Forbilleder gør sig

gældende i de fleste civiliserede Lande, omend det forbandet ser ud som en Raptus. Jeg bøjer mig for Udviklingen, selv naar den synes at gaa Krebsegang. Det kunde intet Øjeblik falde mig ind ikke at tage Willumsen alvorlig (kun holder jeg ikke af, at man skal være nødt til at læse en lang Remse i Katalogen for at komme under Vejr med, hvad hans Billeder skal forestille), og der er adskillige af de »fri« Kunstnere, som jeg i høj Grad beundrer. Jeg indrømmer, at Charlottenborgudstillingerne gennemgaaende er baade ferske og vamle, og at et Besøg paa den fri Udstilling *kan* virke forfriskende og beaandende — — —.

Men — —

der er mig for mange Eftersnakkere, for mange Andenhaandsgenier — Folk, der hellere burde gaa i Lære hos Mønsted, Exner eller Alfred Schmidt, for dog at ernære sig redelig ved et ærligt og hæderligt Haandværk, end at blære sig op til radikale Apártikere og forlorne Foregangsmænd. For de er og bliver kun Efterabere og Gøglere, der ikke selv véd, hvor latterlige de er, og aldrig vil faa det at vide, fordi de mangler den fornødne kritiske Sands og desaarsag vilde le ên op i Øjnene, hvis man var dum nok til

at ville gøre dem Tingen begribelig. Det er *disse* Folk, jeg tror at kunne tage det op med (for de *virkelige* Kunstnere tager jeg Hatten dybt af); jeg skal i hvert Tilfælde nok lave et saa aparte Maleri, at det absolut maatte tage Kegler paa en Udstilling, hvis jeg bare kunde lokke en toneangivende Kritiker til at interessere sig for det og bilde ham ind, at jeg er en søgende Aand.

Det er Vejleby set fra Brune-Bakke, jeg er begyndt at male. Rimeligvis kommer jeg bedst fra det og opnaar størst Virkning ved overhovedet slet ikke at blande Farverne; jeg har hørt, at det skal være genialt kun at bruge de rene Tubefarver. Om jeg bør male Træerne gule eller røde, er jeg endnu ikke paa det rene med mig selv om; sandsynligvis vælger jeg det gule. Markerne skal i alle Tilfælde være saa blaa som jeg kan faa dem; hvem kan forbyde mig *at se* dem saadan? Det gælder jo blot om at gøre Effekt. Enfin, Markerne *er* altsaa blaa. Og saa er der noget, der hedder brændt Sienna; det antager jeg vil passe til Havet, dog maaské ikke aldeles ublandet. Solnedgangen vil jeg udtrykke ved simpelt hen at lægge Guld over hele Himlen; det er meget nemt. Jeg

forgyldte i sin Tid Valnødder til Juletræet hos Brorsons.

I Grunden er jeg slet ikke misfornøjet med at være Kunstner. Det giver Anledning til mangehaande Tanker at sidde i den fri Natur og klatte Farver op paa et Stykke Lærred. Det er næsten lige saa tankevækkende som at fiske. Mangt og meget. som jeg maaské ellers ikke vilde have tænkt paa mere. falder mig ind nu. Men mærkelig nok er det mest Bylivet. eller hvad dermed staar i Forbindelse. mine Tanker kredser om; det maa dog være gaaet mig dybere i Blodet. end jeg selv troede.

Jeg behøver jo egentlig slet ikke at vise nogen. hvad jeg maler. og for saa vidt kan det altsaa være det samme. hvordan det bliver. Jeg havde rigtignok tænkt paa at male Lindegaarden. set fra Haven. og i saa Fald kunde det vel ikke undgaas. at baade Frøken Astrid og hendes Fader vilde faa mit Kunstværk at se. Det er jo det ejendommelige ved Sagen. at Folk. der ellers ikke bryder sig mere om Malerier end om sammenlignende Sprogvidenskab. aldrig kan lade en Maler være i Fred. naar han tager Studier i det Fri. Hvor tit har vi ikke allesammen. f. Eks. i Frederiksberg Have, set de umuligste Per-

sonager stille sig op bag en arbejdende Kunstner, kigge gennem den hule Haand paa den ikke halvt færdige Farveskitse og højlydt forklare hverandre, hvordan *de* syntes, det skulde have været! Det er lige saa taabeligt, som hvis en mislykket Skuespiller vilde prøve at forklare os Edisons Opfindelser — men Folk bliver nu engang ikke klogere.

Her er jeg da gudskelov fri for den Slags Tilskuere.

Jeg ryger af en kort Pibe — det hører med til en Kunstners Udrustning. En Gang imellem tager jeg den betænksomt af Munden, stopper Asken fastere med Tommelfingeren, kniber det ene Øje til og sammenligner prøvende min Studie med Naturen. Spytter langt og tager saa fat igen. Kort sagt, jeg bærer mig ganske ad som en virkelig Kunstner.

— — — —

Selvfølgelig har jeg ikke forsømt at forny mit Besøg paa Lindegaarden. Proprietæren har faaet Revanche: han har vundet tre Spil, jeg to. Det sidste af dem trak ud over to Aftener. Han er saa henrykt over at have fundet en jævnbyrdig Modspiller, at han, naar jeg en enkelt Aften finder det passende at gøre mig kostbar, sender Karlen ned efter mig.

Og Astrid? — Jeg vil slet ikke tale om hende — *vil* ikke! . . . .

Hun stopper hver Aften »Makkabæus« til mig og præsenterer mig den med et skælmsk Kniks. Proprietæren ryger en fortræffelig Tobak, og Piben er usædvanlig godt holdt. Jeg mindes da ikke, at jeg længe har røget en Pibe, der har smagt saa godt!

X.

Gamle Frederikke.

I adskillige Dage har jeg gaaet og spekuleret for at finde et antageligt Paaskud til at aflægge gamle Frederikke et Besøg. Flere Gange er jeg gaaet forbi Huset og har tittet ind i Haven, men hun har ikke været til at opdage.

Ogsaa den Have hører med til mine kæreste Minder. Trods sin Lidenhed forekom den mig rigere og frodigere end nogen anden; det var næsten utroligt, hvor meget der kunde gro paa denne lille Plet. Huset ligger lunt gæmt mellem Per Larsens Gaard til den ene Side og »Vænget«, hvorigennem Møllebækken løber, til den anden. Mod Vest den stejle Bavnehøj, mod Nord Brune-Bakke. Haven er da skærmet mod de tre skarpe

Verdenshjørner og ligger kun aaben mod Syd: Solen bager dèr hele Dagen, og samtidig trænger der fra Bækken og Vænget saa megen Væde ind, at Jorden aldrig bliver helt tør. Alle Vækster holder sig derfor grønnere og friskere i den lille Have end andensteds.

Det var ogsaa altid her, Blomsterne sprang først ud om Foraaret og varede længst — Krokus, Avrikler, Bellis. Intet Sted skinnede Pinseliljerne saa hvide eller flammede Tulipanerne saa rødt. Langs Husvæggen, i hvis Ler utallige Bier byggede, stod en Række høje, pralende Stokroser; op ad Gærdet voksede gul Sennep, og i Hjørnet ud mod Vejen knejsede en Gruppe vældige Solsikker.

Lige foran Husdøren stod et mægtigt Æbletræ, næsten dobbelt saa højt som Huset selv. Det gav Skygge i Stuen om Sommeren og skærmede mod Søndenvinden om Vinteren. Man fortalte, at det var opstaaet af en Kærne.

I min Tid ejedes Huset af en gammel Stodder, der gik under Navnet »Hvedebrøds-Hans«, fordi han forhandlede fint Brød fra en Bager i Ørby. Af nogle kaldtes han ogsaa »Evigheds-Hans«, fordi han engang havde arbejdet paa et Uhr, »der skulde gaa altid uden nogensinde at blive trukket op«. Hans

Kone. »Kesten«, husker jeg tydelig, skønt jeg kun var otte Aar, da hun døde. Hun var meget gudfrygtig og noget forstyrret; engang, da Manden bød hende at stoppe hans Strømper paa en Søndag, gik hun ud i Loen og forsøgte at hugge sin Haand af med en Økse i Tillid til Skriftens Ord: »Om din højre Haand forarger dig, da hug den af og kast den fra dig!« Dette Eksperiment overlevede hun ikke.

Efter Evigheds-Hans fik Frederikke Huset. Hun havde tjent i mange Aar, blandt andre Steder paa Bregentved, og bestandig lagt det meste af sin Løn til Side, saa hun var forholdsvis velhavende og behøvede ikke at frygte Næringssorger paa sine gamle Dage. At hun holdt ud hos os saa længe, skyldtes visstnok ene hendes store Kærlighed til mig, thi Moder var kun lidet hensynsfuld mod hende som da mod Tjenestefolkene overhovedet — vore andre Piger havde vi sjælden længere end et Aar.

Frederikke var en lille, temmelig spinkel, gammeljomfruagtig Skikkelse med et stilfærdigt, afdæmpet Væsen Hendes rolige, sindige Tale dannede for mig en velgørende Modsætning til Moders højrøstede, ofte skrigende Stemme. Man mærkede kun lidt, at

hun var Bonde, hvilket sandsynligvis skyldtes de mange Aar, hun havde tjent hos Grevens. Altid var hun pillen og pæn; der var over hende en Duft som af Æbler hengæmte i en Dragkisteskuffe. Ogsaa hendes Kinder mindede noget om Æbler; de var stærkt røde, og Aarenættet tegnede sig skarpt under Huden i haarfine, blodrøde Forgreninger, der fik èn til at tænke paa Bladribber.

Hun var af den Slags gamle Piger, som de fleste Børn let kommer til at holde af og slutte sig til. Jeg tør sige, at hun var min Barndoms eneste Fortrolige; til hende tyede jeg med alt, hvad der laa mig paa Hjærte, og fandt for det meste Forstaaelse.

— — — — —

Endelig saa' jeg hende en Dag ude i Haven. Da jeg aabnede Laagen, stirrede hun stift, næsten afvisende paa mig; paa sine gamle Dage holdt hun ikke af at komme i Berøring med Fremmede.

— Jeg vilde i Grunden have besøgt Dem for længe siden, sagde jeg efter at have nævnet mit paatagne Navn; jeg har næmlig en Hilsen til Dem fra en Ven af mig — Niels Faber hedder han.

Den Gamles Ansigt skiftede øjeblikkelig Udtryk.

— Nej, er det muligt! — en Hilsen fra ham — min Dreng? Aa nej da!

Der løb et Par Taarer ned ad hendes Kinder, som var lige uforandret røde og aarenettede som i gamle Dage.

— Men kom dog, kom dog indenfor! Hvad staar jeg her og tænker paa? tilføjede hun geskæftig og lige saa forekommende, som hun før havde været afmaalt. Hun vimsede foran, livlig og rask i sine Bevægelser; Aarene syntes at være gaaet hende sporløst forbi.

Jeg kom ind i en lille, hyggelig Bondestue, hvor der duftede af Renlighed. Et Vindu ud til Haven stod aabent — en stor Sjældenhed hos Bønderne i Holsø Herred, hvor Vinduerne ellers som Regel er spigrede til. Solen skinnede ind paa en bred, hvidskuret Bordplade: for Enden af Bordet dannede et Brudstykke af en grønt og rødt malet Gaasebænk med Rygpanel og Sideskab en Art Højsæde. Ved den anden Væg stod Sengen, omhyggelig skjult bag et broget Sirtses Omhæng; ved Siden af Bilæggerovnen, paa hvilken saas Billeder af Syndefaldet og Syndfloden, var anbragt en magelig Sivlænestol, og i Krogen til højre dikkede et gammelt Bornholmeruhr. Paa Væggen rundt om hang adskillige kolo-

rerede Billeder i enkle Listerammer, og paa Hæderspladsen over en lav Dragkiste, paa hvilken der var stillet malede Porcellænskopper og alskens landligt Nips, opdagede jeg mellem Litografier af Grev Moltke og Gemalinde et halvt udvisket Portræt af den lille Niels Faber. En Krans af gule »Evighedsblomster« smykkede det, som om det forestillede en Afdød.

— Herregud, saa De er en Ven af ham og skal hilse mig fra ham? begyndte den Gamle igen efter at have faaet mig anbragt i »Højsædet«: — sig mig dog, hvordan han har det og hvordan han lever?

Jeg forvissede mig først om, at der ingen Gaas laa gæmt bag Skydedøren i Bænken under mig: jeg vidste af Erfaring, hvordan det jævnlig falder disse Dyr ind at stikke Hovedet ud af den hjærteformede Aabning i Døren og nappe den intet anende Gæst ret følelig i Læggene.

— Jo Tak, han har det ganske godt, svarede jeg endelig. Begge Forældrene døde jo . . . .

— Ja, det véd jeg, men det var ogsaa det sidste, jeg hørte fra ham. Kom han saa til at studere?

— Ja, han gjorde. Og han fik ogsaa sin

Eksamen. Men det er jo ikke, som naar man studerer til Præst eller Prokurator og straks kan komme til et Embede eller i en eller anden Stilling.

— Nej. det er sandt nok; det sagde hans Moder ogsaa. Men jeg syntes alligevel. det var Synd, at Drengen ikke skulde have sin Vilje i det Stykke. Og eftersom de dog ikke kunde efterlade ham Gaarden . . . . men det kom jo da heller ikke mig ved — saadan! Naa. saa han *kom* alligevel til at studere! tilføjede hun som henvendt til sig selv og med en Tone af Tilfredsstillelse. — Jeg tænkte nok. han skulde forstaa at sætte sin Vilje igennem. den Dreng! . . . Lad mig se. hvor gammel kan han nu være?

— Enogfyrre.

— Rigtig. Han fylder toogfyrre til Oktober. Og hvad tager han sig nu til?

— Han har i mange Aar haft en god Plads paa et Livsforsikringskontor. men for nogen Tid siden gik hans rige Onkel hen og døde. og dèr arvede han en hel Million.

— Nej tænk. gjorde han det! — Hun viste iøvrigt ikke nogen særlig Overraskelse ved denne Efterretning. — Ja ja, er der nogen. der har fortjent det. saa er det ham.

Han var en god Dreng, og han holdt næsten lige saa meget af mig som jeg af ham . . . Saa han har altsaa ikke glæmt mig og beder hilse mig! Aa ja, det var en Glæde, en stor Glæde! . . . Men jeg staar jo og falder helt i Staver. Maa jeg ikke byde Hr. Hansen en Kop Kaffe?

Jeg nænnede ikke at sige nej.

Den Gamle vimsede frem og tilbage mellem Stuen og Køkkenet, mens hun lavede Kaffen til. En ren Dug blev lagt over den ene Halvdel af Bordet, Brødkniven skærpet, Kopper, Sukkerskaal og Flødekande sat frem. Imens talte jeg stadig med hende; hun kunde ikke blive træt af at spørge.

— Er han gift; har han Børn? Han er vel bleven dygtig stor og før ligesom Faderen? Nu render han vel ikke mere op om Natten og forkøler sig? Er han ellers ved god Helbred? o. s. v., o. s. v.

Imidlertid tvang jeg mig til at spise et Par Stykker Mad og drikke to Kopper Kaffe. Mindre kunde paa ingen Maade gaa an. Hun vidste ikke, hvor godt hun skulde gøre det. Og naar jeg fortalte om »hendes Dreng«, lyste hendes Øjne og det sitrede i de gamle Mundvige. Jeg havde ondt for ikke at give mig

tilkende og forbandede i mit stille Sind mit Inkognito. Dette passede mig ikke rigtig længere — hverken overfor gamle Frederikke eller dem paa Lindegaarden.

— Det er for Resten ikke helt umuligt. at Niels engang selv kommer og besøger Dem, sagde jeg paa én Gang — maaské endnu i Sommer.

Den Gamle havde nær tabt den Tallerken, hun stod med.

— Hvad siger De? Skulde det være muligt?!

— Ja. hvorfor ikke? Og hvem véd, om det ikke falder ham ind at købe Lindegaarden? Han har da slaaet paa det.

Gamle Frederikke sank overvældet ned i Sivstolen.

— Aa nej da, aa nej da!

— Tror De, at De kunde kende ham igen?

Hun saa' stift, ligesom prøvende paa mig; et Øjeblik lyste et Smil over hendes Ansigt som paa èn, der pludselig finder Løsningen paa en vanskelig Gaade. men saa rystede hun paa Hovedet og svarede:

— Jeg véd jo ikke, hvor meget han har forandret sig. men det bæres mig rigtignok

for, at jeg skulde kunne kende ham. Han var dog næsten saa godt som mit eget Barn. Og der er ikke gaaet en Dag i niogtyve Aar, uden at jeg har tænkt paa ham, og ingen Aften har jeg lagt mig til Hvile uden at bede for ham til Vorherre.

Da holdt jeg det ikke ud længere.

— Frederikke! udbrød jeg, husker du, hvordan jeg som ganske lille kom bag paa dig, naar du laa ude i Haven og pillede Kartofler op, og jeg holdt dig for Øjnene med begge Hænder og raabte: »Buh! Gæt, hvem det er?«

— Det er dig, Niels! raabte hun; det er dig selv, min egen Dreng! Aa, Gud velsigne dig! . . . At jeg skulde have den Glæde før min Død!

— — — —

Nu besøger jeg gamle Frederikke hver Dag; for de andres Skyld lader jeg som om jeg sidder i Haven og maler et eller andet. Selvfølgelig aner ingen Sagens virkelige Sammenhæng; Frederikke skal nok vide at tie, hvor stolt hun end er af mig. Desuden omgaas hun næsten ingen.

Saa meget, vi to har at snakke om: alle de mange Minder — alt, hvad der er sket i

den Tid, vi ikke har set hinanden! Kan du huske, kan du huske? Og hvad saa mere?

Det gamle Skind, hvor hun er lykkelig! Og jeg paa min Vis ikke mindre; her har jeg jo fundet mere af mit Hjæm, end jeg med mine dristigste Forventninger havde turdet haabe.

XI.

I mit gamle Værelse.

Jeg har sagt Godnat til Proprietæren og Astrid og staar i Begreb med at gaa til Ro i Lindegaardens Gæsteværelse — min gamle Stue. Udenfor øsregner det; saa kort der end er til Kroen, vilde jeg være bleven gennemblødt paa Vejen.

Under Paaskud af at jeg kun kan sove om Morgenen, naar jeg vender Ryggen mod Vinduet, fik jeg Sengen flyttet over ved den anden Væg — nætop saaledes som *min* Seng i sin Tid stod. Jeg vil forsøge at forestille mig, at jeg kun er fjorten Aar, at jeg aldrig har forladt Lindegaarden, og at den store Verden er mig ganske ukendt. Mine Samtaler med gamle Frederikke har gjort mig Fortiden lyslevende.

I Overmorgen er det Sankt Hansaften; jeg har nu været i Vejleby langt over en Maaned, og dog synes det mig som om det kun var en Uge siden, jeg kom hertil. Aldrig er Dagene fløjet saaledes for mig, og aldrig har jeg følt mig yngre i Sind. Jeg synger om Morgenen, naar jeg klæder mig paa, og om Aftenen falder jeg i Søvn med Smil om Læberne. Foraaret, der meldte sig med Bud til mig, har ikke løjet.

Jeg bliver mere og mere fortrolig med Tanken om at købe Lindegaarden og tilbringe Resten af mit Liv her. Ganske visst forstaar jeg mig ikke paa Landbrug, men jeg kunde jo bortforpagte Jorden. Det er kun selve Gaarden og Haven, jeg vil beholde for mig selv.

Hvad bryder jeg mig om Verden og Menneskene! Ensomheden vil være mig kær; stille, videnskabelige Sysler vil kunne udfylde min Tid.

Nej, jeg lyver for mig selv, naar jeg taler om Ensomhed. Jeg mener det ikke. Saaledes er ikke det Fremtidsbillede, jeg udmaler mig. Thi paa Lindegaarden skal jo min Søn fødes: i de samme Omgivelser, som engang var min hele Verden, skal han efterhaanden blive sig Livet bevidst og lempelig

ledes frem ved Faders og Moders Haand. at han engang kan lære at løfte den Sten. der blev mig for tung.

Jeg *er* ikke gammel; fyrretyve Aar er ingen Alder. Og Livet skylder mig meget. Jeg har Kraft og Vilje nok. Jeg vil tage et Tag med Skæbnen og tvinge den i Knæ.

Det er nætop godt. hun er ung — just saaledes som hun er. bør hun være. Halvt Barn endnu — blød og bøjelig. Let til Latter og dog med Alvoren skjult bag Smilet. Sund. ung. fuld af Kraft. Hvad skulde jeg med en gammel Hustru. der maaské ikke selv kunde amme sit Barn?

— — — Og hun?

Der har været Øjeblikke. hvor Mistrøstighed og Forsagthed har pint mig; nu haaber jeg i Tro og tror i Haab. For hver Dag er vi kommen hinanden nærmere. Naar jeg sidder i Haven og maler. kommer hun altid ud til mig med sit Haandarbejde. og vi snakker. pludrer og ler som havde vi kendt hinanden i mange Aar. Hun har betroet mig. hvorfor hun maatte smile. den Gang jeg saa hende i Kupéen: i den Tid. hun opholdt sig i København. boede hun hos en Familje i Gothersgade. som jeg hver Dag kom igennem paa min Vej til og fra Kontoret. Jeg var

saa præcis, at hun kunde stille sit Uhr efter mig, erklærede hun. Men iøvrigt aner hun ikke, hvem jeg virkelig er, og til syvende og sidst er dette dog vel det bedste. Jeg vil ikke, hun skal blændes af min Rigdom.

I Fredags, da jeg vilde se Kirken, fulgte hun med. Det var nær faldet os vanskeligt at faa Nøglen: Kirkesangeren, ret en Type paa en moderne, allerhelvedes dygtig Seminarist med første Karakter, paa sin Vis mere overlegen end en Stiftsprovst og fornemmere end en Kaffegrosserer og dog saa uendelig ukogt, vilde have nøjagtig Besked om, *hvorfor* jeg ønskede at se Kirken.

Den gamle, kære Kirke! Stadselig er den ikke, og dog synes den mig mere andagtvækkende end nogen Domkirke. Gennem den kølige Luft under de hvidkalkede Korshvælvinger slog mig i Møde et Pust af min Barndoms Tro. Og vemodig mindedes jeg hine Dage, da jeg henrykkedes over de Ord, der udgik fra Galilæa og besejrede den halve Jord.

Nu var det snart mange Aar siden, jeg havde været i en Kirke.

Den usædvanlig store, udskaarne Egetæs-Altertavle med Aarstallet 1644, der altid har staaet for mig som et Vidunder af Kunst,

saa' jeg igen med Rørelse. I første Øjeblik forbavsedes jeg over, hvor plumpt og klodset Figurerne i Virkeligheden var gjorte, men det var kun et Nu. Jeg *vilde* se den igen med min Barndoms Øjne, og det lykkedes mig. Om jeg havde været ene, vilde jeg have knælet paa Altertrinnets Fløjlshynde og bedt til den Gud, jeg ikke mere tror paa, om den Kvindes Kærlighed, der nu stod ved min Side.

Og hun? — — Hvad tænkte hun?

Hvorfor rødmede hun og blev forvirret, da jeg saa' paa hende? Tænkte ogsaa hun paa, at vi to maaské engang skulde knæle ved dette Alter — vi to ene sammen?

Astrid, Astrid — jeg elsker dig! I *det* Øjeblik følte jeg det. Elsker dig for dette Hjæms Skyld, som du har fælles med mig — elsker dig for din egen og for min Skyld og — — for hans, om hvem jeg drømmer. Elsker dig for det Hjæms Skyld, vi skal bygge, vi to sammen!

For ikke sandt, du *vil* jo?

— — — —

Du Foraarssol efter Aar fulde af Rusk og Regn! Du Barn og dog Kvinde! Jeg har ikke elsket nogen som jeg nu elsker dig — det andet var kun Tant og kødelig Lyst. Min Attraa er ren og uplettet; naar jeg be-

gærer dig, er det kun, fordi du og ingen anden skal være min Søns Moder. Fra det første Glimt, jeg saa' af dig, elskede jeg dig; det kom over mig, pludselig, uventet, som et Uvejr over den intet anende Vandrer — med en Naturmagts selvfølgelige Nødvendighed.

Fra jeg saa' dig, har jeg drømt om dig og længtes efter dig. Sælsomt har Skæbnen ført os sammen — her i mit gamle Hjæm. Sælsomt har vi lært hinanden at kende og blive fortrolige. Det er Skæbnens Vink. Jeg ser og føler det: vi to, vi alene, hører sammen nu og altid. Det nyttede os ikke engang, om vi vilde stride imod det, som *skal* være.

Derfor haaber jeg — derfor tør jeg *tro*. Jeg *véd*, du skal blive min!

— — — —

Som du stod i Eftermiddags oppe paa Højen i din lyse, nystrøgne Sommerkjole og saa' ud over de bølgende Marker, og din Skulder let berørte min, følte jeg mig overvældet, samtidig knuget til Jorden og løftet til Himlen af al Livets Lykke. Var dette ikke for meget for *mig*? Gaves der virkelig en slig Salighed paa Jorden?

Astrid, Astrid, jeg har aldrig før vidst, hvad det er at elske!

— — — —

Du er som den klare Sommerdag, fager og fuld af Ynde. Din Stemme er Vellyd. Din Nærhed er Duft. Naar jeg gaar ved din Side, er det som vandrede jeg over en smilende Eng, men naar du er borte, er det en høj og mørk, hemmelighedsfuld Skov af Naaletræer, hvor intet Blad tør hviske. Du er Lyset, du er Lykken!

— — — —

Jeg føler ikke et Gran af Betænkelighed ved at binde dig til mig. Jeg er fuldkommen overbevist om, at vi to af Naturen er bestemte for hinanden. Tanken om dig fylder mit Hjærte med usigelig Ømhed. Naar jeg stadig ikke taler, er det ikke af Frygt, men af Nænsomhed. Thi endnu er det maaské mere en halvt ubevidst, lykkelig Anelse, der dæmrer hos dig, end en klar Bevidsthed. Men nætop det er Lykke, og den vil jeg unde dig. Du er som Frugten, der modnes uden selv at vide det; naar Dagen er der, vil jeg række Haanden ud efter dig.

— — — —

Jeg kunde vente paa dig i aarevis, om det skulde være, skønt min Sjæl higer efter dig af al Nuets Ævne. Thi jeg vilde leve i Tanken om den Lykke, der skulde og maatte

komme. Men jeg véd, at du ikke vil det. En Dag vil du byde mig dig selv i et Blik, og da er Timen inde.

— — — —

Han skal hedde Niels. Saaledes hed altid den ældste Søn i vor Slægt. Saa kan du give ham et Navn til, om du vil. Til han er fire Aar, skal du faa Lov til at raade over ham alene; efter den Tid vil ogsaa jeg være med. Vi to, i Enighed, under Følelsen af vort Ansvar og vor Lykke.

— — — —

I ham skal det være mig forundt at leve mit Liv endnu en Gang — men bedre, lykkeligere. Vi skal være kække og stolte. Jeg ser ham for mig; han, den end ikke undfangne, lever allerede i mig. Han i mig og jeg i ham.

— — — —

Jeg smækker Vinduet paa vid Gab. Luften er trykkende lummer. Det regner ustandselig. Paa Skrænten lige udenfor Vinduet staar som i gamle Dage en hel Skov af Skræpper; jeg hører Draaberne tromme paa de store Blade. Ned ad den stejlt skraanende Havegang vælder Vandet i Strømme.

Det lyner svagt langt borte. og en Gang imellem høres svagt Buldret af fjærn Torden. Uvejret synes at komme langsomt nærmere.

Jeg vækkes ved et blændende Glimt og et umiddelbart følgende smældende og skrattende Tordenskrald. Lynet maa være slaaet ned lige i Nærheden.

Kort efter banker det paa min Dør; Proprietæren beder mig »sidde op« og komme ned i Dagligstuen. Uvejret er lige over vore Hoveder. Det slog nylig ned lige udenfor Stakhaven.

I en Fart er jeg i Klæderne.

Astrid sidder i Dagligstuen i Skørt og Natkjole. Hun sover endnu halvt og maa anstrænge sig for at holde Øjnene aabne. En Gang imellem nikker hun i Søvne. Men naar der kommer et stærkt Tordenskrald. farer hun sammen og ser sig om.

Proprietæren tager sin Regnkappe paa og gaar ud for at se efter Vejret. Det lyner fra alle Verdenshjørner. og Tordenskraldene følger Slag i Slag.

Jeg sætter mig hen hos Astrid og spørger. om hun er bange? Hun nikker. Det er ogsaa et forfærdeligt Vejr; hvert Øjeblik sy-

nes man at maatte vente et Nedslag. Og alle Udhusene er jo straatækte. I Forfjor brændte Per Olsens Gaard.

Nu brager igen et vældigt Skrald lige over vore Hoveder; Stuen, Haven, Markerne ligger hvide i et blændende Lys. Nej, hun behøver ikke at være bange, beroliger jeg hende; det slog ikke ned; jeg kender Lyden.

Hun aander tungt og lukker Øjnene. Jeg tager hendes Haand og gentager atter og atter, at hun ikke skal være bange. Hvor mange Uvejr har vel ikke i Tidernes Løb raset over Vejleby, hæftigere endnu end dette, og dog har Lynet aldrig slaaet ned i Lindegaarden! Der er ingen særlig Grund til Ængstelse . . . .

Det lykkes mig at berolige hende. Jeg holder stadig hendes Haand i min, og hun lukker søvndrukken Øjnene. Der bliver længere Mellemrum mellem Lyn og Skrald; Uvejret trækker bort. Glimtene blænder ikke mere Øjet saa stærkt, og Tordenbragene lyder fjærnere, ofte kun som en utydelig Rullen.

Hun nikker et Par Gange i Søvne; tilsidst synker hendes Hoved ned mod min Skulder. Paa hendes dybe Aandedrag hører jeg, at hun sover fast . . . .

Først da Proprietæren kommer tilbage, vaagner hun og trækker langsomt sin Haand tilbage. Det er for mørkt til, at jeg kan skælne hendes Ansigtstræk, men jeg véd, at hun ser paa mig. I dette Øjeblik maa ogsaa hun føle, at vi tilhører hinanden.

Jeg falder næsten øjeblikkelig i Søvn, da jeg er kommen i Seng igen. Min sidste bevidste Tanke gælder hende. Jeg fryder mig til, at i Morgen, naar jeg kommer ned i Spisestuen, vil hun staa i sin lyse Morgendragt ved den skinnende Messingmaskine og tragte Kaffe. Med et Smil vil vi sige hinanden Godmorgen, og med et Smil vil hun række mig min Kop.

Og jeg vil længes efter den Tid, da jeg hver Morgen skal se hende saadan, og hun skal være min og have sovet den lange Nat ved min Side.

XII.

Videre paa Kunstnerbanen.

Det gaar godt fremad med mit Billede af Lindegaarden; »Vejleby set fra Brune-Bakke« blev derimod mere aparte end strængt taget vellykket.

Denne Gang stræber jeg efter at gøre Tegningen korrekt og Farverne nogenlunde naturlige. Proprietæren finder det udmærket; navnlig tiltaler det ham, at jeg har talt Ryggetræerne paa Staldlængen og end ikke glæmt en lille Luftventil oppe under Tagskægget. Naa, man kan jo udmærket godt være et bravt Menneske og en dygtig Landmand uden at have Begreb om Kunst. En viss Kunstmæcen skal i Privatlivet være et rigtig rart Menneske.

Men altsaa: det gaar fremad med min

Kunst. Jeg har allerede begyndt at lægge mig en egen Manér til — hvad der som bekendt er den første Betingelse for at blive til noget herhjæmme i den Retning. Det dummeste. en Kunstner eller Forfatter kan gøre, er at være alsidig; det er altfor ubekvemt for Publikum. der i saa Fald aldrig rigtig véd. hvor det har ham. En Maler skal kunne kendes paa sin Manér, uden at Folk behøver at slaa op i Katalogen, og en Forfatter bør ikke skrive anderledes, end at man kan bedømme hans ny Bøger uden at have læst dem. Saa mærker Hr. Sørensen med Selvfølelse. at han har Kunstforstand, og han smiler. tilfreds med sig selv og Kunstneren. Navnlig med sig selv. En Kunstner bør derfor vælge sig et lille Felt, helst ganske lille, og saa én Gang for alle blive indenfor den afstukne Ramme. Allerhøjst har det f. Eks. kunnet tillades en Mester som Exner at forlægge Scenen for sine Billeder fra Amager til Fanø.

Dette er den eneste Vej til Anerkendelse og Popularitet. den eneste Maade at hævde sin Individualitet paa. Bestandig gentage sig selv, naar man blot en Gang har gjort Lykke. Blev H. C. Andersen til noget, før han holdt sig til sine Æventyr. eller mon »søde R.«

vilde være saa elsket af Teatrets faste »Tanter«, hvis ikke hans Spil evig og altid var den samme Koketteren med hans egen Person? Eller mon nogen vilde bryde sig om »Politiken«s kommunale Artikler, dersom man ikke vidste, hvor inderlig vel man gør i at lade være at læse dem? Nej, hos os fik hver Kunstner, hver Forfatter, hver eneste offentlige Person af Betydning

„*sin* Væv at slaa, *sin* Traad at klare,
sit at forstaa, sit at erfare."

Der er maaské dem, der kunde være ondskabsfulde nok til ved en Smule Omskrivning af Digtet at tilføje:

„Og alle kom de til at tjene
i samme Lavmaals Tempelgaard."

Men det vilde saamænd være uretfærdigt.

Blot nu Hr. X. maa være fornuftig nok til at blive ved med at skrive én Akts Stykker til Nationalteatret og den populære Forfatter, Hr. Y., holde sig til sine københavnske Sjovere eller dog kun skrive saadan andre pæne Smaabøger til en Krone eller halvanden! Det er saa rart overkommeligt, og saa ser det dog ud, som om det *var* noget.

Vorherre bevare os alle naadig for Alsidighed og hvad dermed staar i Forbindelse — vor Tid tilhører Specialisterne!

Iøvrigt anser jeg det for nødvendigt for min Værdighed som Kunstner snart at ansøge om et eller andet Legat. Det er maaské en Fejl, at jeg ikke allerede *har* gjort det, endnu før jeg gav mig til at male. At jeg aldeles ikke trænger til offentlig Understøttelse spiller som bekendt ingen Rolle. Det kommer kun an paa at have gode Forbindelser, og dem kan jeg med Lethed forskaffe mig. Et Par gode Middage vil kunne gøre det.

Der er f. Eks. den Rosenvold-Leberthranske Fonds Afdeling for Understøttelse af fremadstræbende Aander. Jeg mindes ikke, at Direktionen i de senere Aar ved Uddelingen har taget Hensyn til kunstnerisk eller literær Fortjeneste, end sige Trang hos Vedkommende — saa vidt da et almindeligt menneskeligt Øje kan se. *Det* vil jeg søge. Og det skulde gaa underligt til, om ikke nætop jeg, som hverken er Kunstner eller trængende, fik det.

Det Thomsenske Legat tør jeg ikke indlade mig med; jeg har nok af James Singletons Beskrivelse.

Desuden maa jeg lægge mig et passende lille Forfølgelsesvanvid til; det er noget, der er fælles for alle Andenhaandskunstnere,

Dilettanter etc. De mener, at Verden altid maa beskæftige sig med deres betydende Personer, og ser derfor overalt Hentydninger. Stiklerier. Chikane og Misundelse, hvor i Virkeligheden intet Menneske har tænkt paa dem. Bliver et Maleri refuseret eller en Bog rakket til. eller det bevises, at en Opera er tyvstjaalen fra alle mulige andre Komponister — straks er det Chikane, rent personligt Nag og Had, der ligger til Grund for Bedømmelsen. Den forurettede Kunstner bryder sit Hoved med at udfinde, hvad han »har gjort« Vedkommende — og tilsidst lykkes det ham som Regel. En Grund *maa* der jo være — selv den latterligste og mest usandsynlige. Det kan selvfølgelig ikke være »Kunstværket« selv, der er noget galt ved; man maa jo først og fremmest holde paa sin Selvagtelse.

Gennemgaaende er vore Kritikere næppe saa glubende eller ondsindede som det ofte paastaas. Tværtimod. Tit gør de sig maaské snarere skyldige i den Fejl af personlige Hensyn at bedømme et Arbejde for skaansomt. Selv vor skrappeste Kritiker anvender idelig og atter overfor Bøger, om hvilke han ellers ikke kan sige noget godt, sit staaende Slagord: »gjort med stor Kunst« — (det er udlagt: Bogen er egentlig noget Juks, men

Forfatteren hører til mine Protegéer). Jeg tror end ikke, at »Telefonen«s Anmelder er særlig ond — han er bare dum, med deraf følgende ulykkeligt Hang til Overlegenhed. Og saa uheldig — rasende uheldig, det Skind! — naar han skal stille en begyndende Forfatters Horoskop eller forudsige en Bogs Skæbne.

— — — —

Men hvad sidder jeg her og snakker med mig selv! Tror jeg ikke, jeg spiller min Rolle saa naturlig, at jeg tilsidst bilder mig ind, at jeg virkelig vil være Kunstner! Og saa vil jeg bare købe Lindegaarden og gifte mig og give Kunst og Kritik en god Dag.

Det er denne Byluft, jeg har saa vanskelig ved helt at blive af med. Mærkværdigt saa den kan bide sig fast i ên. Der er Øjeblikke, hvor jeg næsten længes efter at høre Nyt inde fra Brostenene og Asfalten. Niogtyve Aar har jeg gaaet i Trædemøllen og føler endnu stadig, hvor Selen har siddet

Men nu skal Piben faa en anden Lyd! Jeg lukker min Malerkasse, klapper Stolen sammen og tænder en Cigar. Det er St. Hansaften, og jeg har aftalt med Astrid, at vi skal gaa sammen ud og se paa Blussene. Proprietæren har forvredet en Fod og kan ikke gaa med.

XIII.

St. Hansaften.

Astrid og jeg følger Markstien over Lindegaardens Jorder op mod Bavnehøj. Aftenen er blikstille; Luften lys og klar. Paa den vestlige Himmel tegner Nymaanen sin svagt lysende Segl. Duggen falder.

Vi har Rugmark helt ind paa os til begge Sider; Stien er ganske snæver. Rugen staar usædvanlig højt; den naa'r os næsten til Skuldrene og dækker Udsigten til alle Kanter; det ligner paa en Gang en Skov og et Hav.

Ikke en Vind rører sig; Aksene knejser uden ringeste Bevægelse i den lune Luft. Nu er det, Rugen blomstrer. Aarets længste Dage er inde; Natten er kun en halvlys Skumring.

Luften er mættet med en tør, lun Duft fra Rugen; Insekter surrer og sværmer om os; Græshopperne synger. Langt borte fra høres afdæmpet Lyd af Sang og Latter, nu og da iblandet rap Hundegøen.

Vi gaar ganske langsomt, Side om Side. Der falder ikke mange Ord mellem os, men vi føler os begge lette og glade i Sind. Dagen har været varm, og vi nyder i fulde Drag den duggkølige Aftenluft. Jeg er viss paa, hun tænker som jeg: hvor herligt at gaa saadan sammen, vi to ene med hinanden, fjærnt fra de andre, ligesom stængte ude fra Verden! Der paakommer mig en næsten uimodstaaelig Trang til at lægge Armen om hendes Liv og drage hende til mig, men jeg behersker mig og nøjes med at gribe hendes Haand og svinge frem og tilbage med den i lange, muntre Buer.

Hun ler overgivent.

Endelig faar Rugmarken Ende, og vi befinder os paa Landevejen, der snor sig tæt forbi Bavnehøj. Der staar allerede flere deroppe og spejder rundt til alle Sider og peger, naar de faar Øje paa et nyt Blus.

Bavnehøj er meget stejl og høj; skønt vi vælger den Side, fra hvilken den er lettest at bestige, tager det dog paa Kræfterne at

komme op. Astrid er stadig foran. Da vi naa'r Toppen, har jeg næsten intet Vejr mere, men vil ikke lade mig mærke med det.

Udsigten er henrivende skøn. Bavnehøj er Egnens højeste Punkt, og man har herfra Overblik over det meste af Holsø Herred og det flade Land paa den anden Side Fjorden. Det milevide Hav, der lyst og skinnende i Sommeraftenens klare Dæmring strækker sig taagefjærnt til Synskredsens yderste Grænse, synes næppe et Bøsseskud borte. Og over alt, over Himmel, Hav og Land, de lyse Nætters violette Dis.

Blus paa Blus hele Holsø Herred igennem og paa den anden Side af Fjorden! Jævnlig tændes et nyt; nu og da bleges et af de gamle, saa det kun skælnes som et svagt, næppe synligt Lyspunkt og synes at være ved at slukkes. Tilsidst forsvinder det helt. Men straks efter lyser det til igen, klarere end nogensinde. Paa Langbakke hinsides Kirken brænder Vejlebys Ungdom deres Blus af — en stor Tjæretønde, der lyser viden om. Bavnehøj ligger selve Byen for nær.

— Go' Aften!

Vi hilser paa de Tilskuere, der allerede er forsamlede: en fire—fem Mandfolk og et

Par Piger. De er alle optagne af at tælle Blussene.

— Nej se dog dèr — ovre ved Magstrup! raaber den ene af Pigerne, da hun faar Øje paa et nyt: nu er der lige bestemt enogtredive.

Pludselig skiller en ung Mand sig ud fra Gruppen og kommer hen imod os; jeg mindes ikke at have set ham før, men aner, hvem det er.

— Goddag, Astrid!

Han giver hende Haanden, lidt slapt og kejtet; paa mig hilser han høflig tilbageholdende uden at række mig Haanden. Jeg er ham maaské for »fin«.

— Godaften, Gabriel, og velkommen hjæm!

— Tak!

Hun vender sig mod mig og siger letladent:

— Det er Gabriel Enevoldsen — Hr. Kunstmaler Hansen!

Vi hilser paa ny: denne Gang rækker jeg ham Haanden.

Altsaa ganske rigtig Kromandens Søn.

— Jeg hørte, De ventedes hjæm i Eftermiddag, siger jeg; De véd maaské, at jeg bor hos Deres Forældre?

Han bukker tavs.

— Og nu er De allerede ude at se St. Hansblussene?

— Ja — svarer han.

— De har maaské været længe hjæmme fra?

— To Aar.

Pavse.

— Og til Lykke med din Eksamen, Gabriel, skulde jeg da sige! udbryder Astrid pludselig.

— Aa . . .!

— Det er da ikke noget at sige »aa!« til.

— Ja ja, saa siger jeg Tak da!

Atter Pavse.

— Hvilken Eksamen? spørger jeg for at sige noget.

— Kun Landbrugskandidat.

— Er det maaské ikke godt nok? falder Astrid ind; du fik jo første Karakter.

Han svarer ikke, men ser forlegen ud og borer i Jorden med Støvlehælene. Det synes som om han vilde sige noget uden at kunne faa det frem.

Lidt efter løfter han høflig paa Hatten og gaar.

En snurrig Fisk! tænker jeg, men siger intet, da jeg véd, at han er Astrids Barn-

domsven og har lært Landvæsen paa Lindegaarden. Ogsaa hun synes dog at have en Fornemmelse af, at han var noget underlig; hun stirrer forundret efter ham, mens han rask gaar ned ad Bakken uden at se hverken til højre eller til venstre. Maaské har han forandret sig en Del i de to Aar, han ikke har været hjæmme.

Klokken er henad elleve, da vi naa'r tilbage til Lindegaarden. Ikke desto mindre venter Proprietæren paa mig med en Toddy og »Makkabæus« og mener, jeg kan ligesaa godt blive der Natten over. Jeg har i den sidste Tid været stadig Gæst i mit gamle Værelse.

For os to drevne Spillere er det for sent at begynde paa et Parti Skak, men Proprietæren foreslaar, at jeg for en Gangs Skyld skal prøve et Parti med Astrid. Det vil næppe vare saa længe.

Hun gør først Indvendinger, men tænder dog lidt efter Hængelampen og tager Brættet frem. Vi sætter os og stiller Brikkerne op, mens Proprietæren interesseret belaver sig paa at se til.

— Nu maa De ikke være altfor slem imod mig! siger Astrid.

Hun behøver ikke at bede. Jeg er i højeste Grad uoplagt til Spillet, skønt jeg er

himmelfornøjet over at skulle spille med hende en Gang. Jeg kan ikke lade være at tænke paa den unge Mand; han var dog vel aldrig skinsyg?

Det beroliger mig, at der ikke er noget at mærke paa Astrid. Hun passer paa som en Smed og værger sig af alle Kræfter, ja er end ikke bange for, naar Lejlighed tilbyder sig, at gaa angrebsvis til Værks. Hun spiller sandelig ikke daarlig og er aabenbart bestemt paa ikke at lade mig vinde Spillet altfor let. Jeg fortaber mig i Fantasier om, hvordan vi to i de lange Vinteraftner skal dyrke mit Yndlingsspil sammen, naar hun først er bleven Frue paa Lindegaarden. Jeg hører allerede Sneen piske mod Ruderne og Stormen hyle udenfor, mens vi sidder hyggelig i den lune Stue, og det knitrer og buldrer i Kakkelovnen. Det er dog kun paa Landet, man véd rigtig af, at det er Vinter.

Men nu denne unge Mand? — Aa Snak!

— Det er Deres Tur! maa Astrid et Par Gange sige.

Pludselig tager hun raskvæk en af mine Bønder med sin Springer:

— Skak!

Jeg vil til at flytte Kongen, men ser i det

samme, at det er mat! Et rent elementært Træk.

Der er ingen Ende paa Astrids Jubel, og jeg stemmer i med. Jeg har ogsaa Grund dertil. Hvis hun havde skænket den unge Mand blot en Tanke, vilde det næppe have været hende muligt at spille saa godt.

Proprietæren synes, han bør trøste mig.

— Bryd Dem ikke om det, Hr. Hansen, siger han beroligende; sligt kan hændes den bedste. Jeg har set Danmarks første Skakspiller tabe et Parti til en aldeles uøvet Spiller — men det var ganske visst ogsaa samme Dag, hans Kone var bleven begravet.

Vi ler alle tre og finder det iøvrigt paa Tide at bryde op. Astrid danser ud af Stuen og kysser overgivent paa Fingeren til Godnat. Jeg vil længe faa at høre, at hun har vundet det Spil.

— — — —

Da jeg ligger i min Seng, maa jeg tænke paa to ganske pæne Billeder — haandmalede Litografier — som Frederikke har paa sin Væg. De forestiller en ung Herre og Dame fra Kejsertiden i Færd med at spille Skak. Paa det første, »Skak«, sidder hun og stirrer eftertænksomt forsigtig paa Brikkerne, medens han kun har Øje for hende. Paa det andet,

der kaldes »Skakmat«, ligger han paa Knæ for hende med Albuerne i hendes Skød og stirrer hende ind i Øjnene. Hun bøjer langsomt Hovedet ned mod ham til Kys.

Der er noget egent rørende naivt ved de Billeder. Jeg skal ved Lejlighed bede Frederikke om at maatte arve dem efter hende. Saa skal de hænge paa Lindegaardens Dagligstuevæg, og min Dreng skal spørge, om det er Fa'r og Mo'r, de forestiller?

— Ja, min Dreng, vil jeg svare; det var, da vi var unge.

Og Astrid og jeg vil smile forstaaende til hinanden, for vi vil næmlig synes, at vi er unge endnu!

XIV.

Som en Bølge —

Som en Bølge, der stiger og bærer mig oppe, synes Livet mig i denne Tid. En mægtig Havbølge, lang, glidende, stadig voksende — født af Dybet og funklende i Solen. Med Magt griber den mig, løfter mig og fører mig med sig. Jeg har ingen Vilje, lukker Øjnene i Velvære og lader mig glide og bæres, løftes og vugges.

En velsignet, fredelig Ladhed er over mig: jeg lader Tankerne komme og gaa som de vil, anstrænger mig ikke i nogen Henseende og føler mig højst velvillig stemt overfor Verden og Menneskene. Om Nætterne sover jeg guddommeligt.

Hvor det er velgørende saaledes at dase og dovne — dolce far niente! Jeg føler mig

som en af Markens Liljer — jeg trives, vokser, sætter ny Skud. Ikke blot sjælelig, men ogsaa rent legemlig: jeg, der altid har været mager som en Humlestang, begynder at faa Huld paa mig — til Madam Enevoldsens store Glæde og Stolthed Men hun gør unægtelig ogsaa, hvad der staar i hendes Magt, for at fede mig.

Sønnen er og bliver en løjerlig Fisk. Efter adskillige forgæves Forsøg er det dog lykkedes mig at faa ham til at aabne Munden en Smule. De første Dage optraadte han meget afmaalt, næsten afvisende, men senere har han aflagt noget af sit stive Væsen. Jeg kan ikke rigtig blive klog paa ham, men han er utvivlsomt en godt begavet og brav Fyr. Han søger nu Plads som Forvalter paa en større Gaard. Forleden var vi en Tur ude paa Fjorden sammen. Vi passiarede lidt — i Begyndelsen noget trægt; senere fik jeg tøet ham op. Pludselig fandt jeg Lejlighed til at nævne Astrids Navn, men han fortrak ikke en Mine.

Forhaabentlig har jeg da taget fejl. Det vilde ogsaa være Synd — for *hans* Skyld!

Forøvrigt var der dejligt paa Fjorden, især henimod Aften. Der var en Smule Vind, da vi tog ud, men henad Solnedgang blev det

blikstille. Sejlene hang aldeles slappe og uden Bevægelse; inde paa Land gik Vejrmøllen i Staa

Havet var glat og skinnende blankt, med en egen blød Glans: mørkere, med et Skær som af fint Porcellæn, ind under Land — sølvhvidt, iblandet Stænk af alle Regnbuens Farver ud mod Synskredsen. Det flade Land paa den anden Side løftede sig som baaret af usynlige Lysbroer; Træer, Huse, Marker og Skove derovre tegnede sig med fine, farvede Omrids. Et Vindu fangede Straalerne fra den synkende Sol og flammede som om det stod i Lue.

Bøjede man sig ud over Rælingen, saa man tydelig Havbunden dybt under sig, oplyst af et hemmelighedsfuldt, fremmedartet Skær. Glat, grønlig-hvid Sandbund, jævn som et Stuegulv, skinnede én i Møde; hist og her skimtedes Stene, tæt bevoksede med tyk, opadstræbende Blæretang, eller hele Strækninger med mørke, græsagtige Havplanter. En Gang imellem viste en Fisk sig, holdt et Øjeblik stille og saa' sig om, gav saa et Slag med Halen og forsvandt.

Jeg ønskede, det havde været Astrid, der sad paa Toften lige for mig.

Siden St. Hansaften har vi ikke været

ude sammen. Maaské tager jeg fejl, men det forekommer mig, at hendes Væsen er noget forandret; hun er ikke fuldt saa fortrolig og kammeratlig overfor mig som før. Men det er kun ganske naturligt, *maa* være saadan, efterhaanden som hun modnes og bliver sig selv og vort Forhold mere og mere bevidst.

Mon Frederikke aner noget? Saadanne gamle Mennesker ser undertiden mærkværdig skarpt. Naar jeg omtaler Astrid, mumler hun ofte uforstaaelige Ord hen for sig; men jeg kan ikke faa hende til at forklare sig nærmere. Undertiden har jeg en Fornemmelse af, at hun ikke rigtig synes om mine hyppige Besøg paa Lindegaarden, og dog har hun talt godt baade om Proprietæren og Astrid.

Oprigtig talt, de lange Skakpartier saa godt som hver eneste Aften begynder at trætte mig noget, hvor ivrig Spiller jeg end er. Det kunde gaa, saa længe Astrid sad hos med sit Haandarbejde, og vi nu og da kunde veksle en Bemærkning eller blot et Smil, men i den sidste Tid har hun fundet paa at gaa tidlig til Ro. Præcis Kl. 10 trækker hun sig tilbage. Det er ganske visst Skik paa Landet at gaa til Sengs paa den Tid, men paa Lindegaarden tager de det ellers ikke saa nøje; Proprietæren bliver gærne oppe den

halve Nat, især naar han har nogen at spille med.

Rimeligvis kommer han til Gengæld heller ikke saa tidlig op som Landfolk plejer. Lidt magelig er han sikkert. Folk snakker om, at han ikke passer sin Jorddrift som han burde; nogle vil endog vide, at han er tvungen til at sælge Gaarden endnu i Aar. Et Par Købere skal allerede have meldt sig, men deres Bud var nok for lave. Helt utroligt lyder det ikke.

Iøvrigt forlagde jeg gærne mit Kvarter til Lindegaarden nu, hvis det ikke var for de skikkelige Krofolks Skyld. De venter næmlig hver Dag Gæster fra Hovedstaden; det er jo Tiden — desværre. Men jeg skal nok vide at holde mig i tilbørlig Afstand . . .

Skønt — — hvad kommer egentlig de Gæster mig ved? Og hvad angaar det mig, at denne Hr. Gabriel dog maaské er lidt forelsket i Astrid? Eller at Proprietær Madsen er en daarlig Landmand? . . . .

Jeg vil være lad og ligeglad for en Gangs Skyld — bare lade Bølgen vugge mig og føre mig med sig. Jeg lukker Øjnene — véd jo i Forvejen, hvor det altsammen bærer hen: ind mod en smilende, solvarm Kyst.

Og derinde møder mit Blik mine Drømmes

Drøm. Dèr leger han, min Dreng, i en stor, gammel Have, som jeg kender saa godt, fordi jeg selv har leget dèr, da jeg var lille som han. Naar han faar Øje paa mig, stolprer han mig jublende i Møde med udbredte Arme og raaber:

— Fa'r!

XV.

Masken falder.

Endelig har jeg kastet Masken!

Paa Lindegaarden blev de slet ikke saa forbavsede som jeg havde ventet; endnu mindre faldt det dem ind at tage mig mit Inkognito ilde op. Proprietæren erklærede, at han længe havde anset mig for noget andet end hvad jeg gav mig ud for, ikke mindst fordi jeg nu og da, mig selv uafvidende, havde røbet et paafaldende Kendskab til Ting og Forhold Egnen vedrørende.

Astrid gjorde, hvad der stod i hendes Magt, for at skjule sin Overraskelse, og det lykkedes hende ganske godt. Andre vilde næppe have mærket noget paa hende. Jeg havde ikke tiltroet hende en slig Ævne til at beherske sig.

Den Aften fik vi os en ordentlig Passiar. Jeg maatte fortælle løst og fast fra min Barndom. Proprietæren mindedes, at han som ganske ungt Menneske havde set min Fader i Ørby paa en Valgdag, hvor han optraadte som en af Højrekandidatens Stillere. Historien med Landboforeningens Kasse syntes han heldigvis ikke at kende noget til — i det hele taget lader det til, at den Ting er død og glæmt. Beløbet blev jo ogsaa dækket, og en ny Slægt er vokset op siden da. Jeg aander lettere; for den almindelige Bevidsthed synes der ikke at hvile nogen Plet paa Faders Minde. Jeg havde slet ikke behøvet at hemmeligholde mit Navn. Det er vidunderligt som alt jævner sig for mig; har Lykken først udkaaret et Menneske til sin Yndling, er der ingen Ende paa dens ødsle Gavmildhed.

Min egen, kære Astrid! Jeg véd, hvordan du har siddet og lyttet til hvert af mine Ord, skønt du forsøgte at sætte en ligegyldig Mine op. Du forraadte dig altfor ofte ved et svagt Udraab eller en spørgende Bemærkning. Du mærkede det selv og blev rød, da du saa ivrig spurgte, om ogsaa jeg havde leget i »Vænget« og kendte dets hemmelige Skjulesteder?

Min Kæreste, min lille Brud! Mærker du,

at Tiden er nær, da Lykken helt vil fuldende sit Underværk? Jeg véd, det er saa. Selv om du ikke slog Blikket til Jorden, naar jeg ser paa dig; selv om du ikke, tilsyneladende uden al Grund, rødmede i min Nærværelse, vilde jeg vide det. Jeg véd ogsaa, at du undgaar at være ene sammen med mig, fordi du frygter det, som du føler maa komme — nætop nu. Men den klæder dig, din taabelige og dog saa yndige Pigefrygt; det bør og skal ikke være anderledes.

Jeg er glad og stolt over endelig at kunne træde frem for dig med løftet Hoved og under mit eget Navn — det ogsaa du snart skal bære. — Min søde Ven, min Hustru, min Drengs Moder!

— — — — — — —

Nu da mit virkelige Navn er bekendt, har jeg selvfølgelig ikke undladt at aflægge Besøg hos de faa af mine Forældres gamle Venner, der lever endnu: Præstens, Postmesterens, Møllerens og andre. Overalt er jeg bleven modtagen med aabne Arme. Hvordan det er sivet ud mellem Folk, at jeg agter at købe Lindegaarden, maa Vorherre vide, men man taler ganske ligefrem til mig derom, som om det allerede var en afgjort Sag.

Alle Byens Beboere viser mig den største

Respekt: gamle Frederikke, der paa én Gang er bleven en populær Person, har ikke undladt at fortælle, at jeg er »rigere end en Greve«.

De dybe Hilsner, jeg modtager, siger tydelig: Goddag, Hr. Millionær! Enevoldsens er lige ved at staa paa Hovedet af lutter Tjenstivrighed. Den brøsige Skolelærer, der tidligere har ladet som om han ikke saa' mig, faar nu Hatten af i en mærkelig Fart.

Intet af de Steder, hvor jeg har aflagt Besøg, har jeg befundet mig hyggeligere og mere vel tilmode end i Præstegaarden. Hvor kendte jeg ikke igen den gamle, prægtige Havestue med sine tre store Fag Vinduer ud mod Haven og med Udsigt over Fjorden! Hvert Møbel, hver Ting syntes at staa paa samme Plads som for niogtyve Aar siden. Og alle Billederne paa Væggene: et Maleri forestillende Præsten som ung, et Klippeparti fra Færøerne, hvor han i sin Tid har været Præst, »Indelukket« i Vejleby Skov, malet af Baronessen paa Vestergaard, et stort Kobberstik, benævnet »Dannevang«, og en Uendelighed af smaa malede Billeder og Portrætter! Dette syntes mig endnu hjæmligere end selve Lindegaarden.

Pastor Garde er nær ved de firs, men

ganske rask, naar undtages Benene. Han kan ikke gaa mere og maa altid køres i Rullestol. Alligevel kan han ikke bekvemme sig til at tage sin Afsked; at forlade Vejleby Præstegaard vilde være ham det bitreste af alt. Han haaber, at Gud vil lade ham dø i hans kære gamle Hjæm, hvor hans Fader var Præst før ham, og hvor han nu selv har været Sognepræst i mere end fyrretyve Aar.

Præstefruens Ansigt er stadig lige mildt og elskeligt. Det minder i høj Grad om Thorvaldsen som man ser ham paa Vernet's Billede. Nu indrammes det af et kridhvidt, men forunderlig kraftigt Haar. Hun sidder som Regel ved sin Rok og spinder: det har altid været hendes kæreste Beskæftigelse. »Tanken glider saa let med Traaden,« siger hun, »især naar man bliver gammel.« Huset lader hun nu helst de tre halvgamle Døtre om; hun véd, at hun kan stole paa dem.

Jeg tilbragte en dejlig Eftermiddag og Aften hos dem. Præsten var utrættelig i at fremdrage Minder fra mine Forældres Tid. Vi spiste til Aften ude i Haven i Vedbendlysthuset — en stor, stensat Halvgrotte, hvorfra man har Udsigt til det smukkeste Parti af Haven med det tohundredaarige Morbærtræ midt paa Plænen og Kirken i Baggrunden.

Just som vi havde sat os til Bords, begyndte Kirkeklokken at ringe Solen ned, og jeg maatte fortælle Fruen, at hun nætop en saadan Aften for mange, mange Aar siden, da vi ogsaa sad her ved Aftensbordet, og Solen ringedes ned, havde givet mig en stor Kop Te med Fløde i. Jeg var ikke vant til og kunde ikke lide Fløde i Te, men jeg var en beskeden Dreng, der intet sagde, og tvang mig til at drikke Teen. Siden den Gang har jeg aldrig drukket Te med Fløde, uden at jeg med Mindets Øre har hørt Vejleby Kirkeklokke ringe Dagen til Hvile.

Iøvrigt maatte jeg naturligvis fortælle alt muligt om mit Liv og Hovedstadslivet i det hele. De tre halvgamle Frøkener sad og rakte Hals som nysgærrige Fugleunger, der kigger ud af Reden. Det er i denne Sommer treogtyve Aar siden, Præstefamiljen sidst var i København.

Et Par Dage efter var jeg hos Postmesterens. Han er bleven endnu snurrigere med Alderen. Som sædvanlig har han altid en Pibe i Munden. Jeg spurgte ham, hvor gammel den Pibe var, han røg paa, og han mente, han havde haft den lige saa længe som han havde været i Vejleby. Dog maatte han tilstaa, at baade Slange, Mundspids, Svamp-

daase og Pibehoved var bleven fornyet, ja, han var end ikke ganske sikker paa, at det samme ikke var Tilfældet med Wejchselrøret.

Paa hans Skrivebord laa vort elendige kolorerede Vittighedsblad, der med Aarene stadig bliver flovere og dummere, jævnsides med Bechs Postil og en stor privat Regnskabsbog (det er en bekendt Sag, at Postmesteren gærne laaner Penge ud mod betryggende Sikkerhed og passende Rente). Over Bordet saa's i Glas og Ramme Ordene *Gud, velsign vort Hjæm!* med snørklede, forgyldte Bogstaver.

Som han i sin Tid subskriberede paa Nordisk Konversations-Leksikon, har han nu lagt sig efter Salmonsens store, hvori han hver Dag læser én Side »for at udvide sine Kundskaber«. I Samtalens Løb var jeg lumsk nok til at faa anbragt Ordet »middelbar«: han bed øjeblikkelig paa og spurgte med en hemmelighedsfuld Mine, om jeg ikke kunde forklare ham den egentlige Betydning af dette Ord? Han er uforandret den gamle.

Hos Mølleren var der mindre hyggeligt. Han er bleven gammel og sløv: Konen døde for et Par Aar siden: Sønnen, der var min Legekammerat, blev en vild Fyr og er nu i Amerika. Møllen bestyres, som den bedst

kan, af en Mestersvend. Om at sælge vil den Gamle ikke høre Tale; han mener selv, at han er saa aandsfrisk som nogen Ung. Han ytrede, at jeg lod vel nok male hos ham, naar jeg overtog Lindegaarden, og blev meget fornøjet, da jeg lovede det.

— Deres Fader var en god Kunde! sagde han og klappede mig paa Skulderen. Og paa sin Vís en dygtig Mand. Det var kun Skade, at han blev Amtsraadsmedlem og Formand i denne Landboforening, for over det glæmte han at passe sin egen Bedrift. Men en herlig Mand var han. Nu skal *De* altsaa til det? Glæder mig, glæder mig!

Han rystede hjærtelig min Haand til Afsked.

— — — —

I Kroen er de ventede Gæster ankommen: to yngre Malere og en svagelig Enkefrue med Datter, der vil bruge Søbade og bo billigt. Ret stilfærdige Mennesker allesammen, lader det til.

Med Hr. Gabriel har jeg endelig haft en længere Samtale. Vi talte om Agerbrug og kom derved ind paa nogle herhen hørende kemiske Spørgsmaal, som jeg ikke er ganske ukendt med. Han lagde saa gode Kundskaber for Dagen, at det forbavsede mig. Et Par Gange senere har han raadspurgt mig med

Hensyn til nogle matematiske Spørgsmaal vedrørende Landmaaling. Ogsaa han har faaet Respekt for mig, men til hans Ære maa jeg sige, at den visstnok mere gælder mig som »Magister i Astronomi« end som Millionær.

Han interesserer mig, den unge Mand; jeg vilde ønske, at jeg kunde gøre et eller andet for ham.

— — — —

Jeg sidder ved mit Vindu og ser ud over Enge, der damper i hvidlig Taage. Dagen er ikke mere fuldt saa lang som ved St. Hansdagstider, men Nætterne er dog stadig meget lyse.

I Haverne dufter det endnu stærkere end tidligere paa Aaret; jeg skælner Hyld, Timian, Kaprifolium, Lavendel og mange andre Vækster — en forvirret Blanding af megen forskællig Vellugt, der undertiden er paa Nippet til at tage Vejret fra mig. Underlig nok synes jeg, at jeg i den senere Tid lettere taber Vejret, end det før var Tilfældet, særlig naar jeg anstrænger mig paa en eller anden Maade. Det kan da umulig være Alderen, der allerede gør sig gældende!

Op ad Vejen til Vestergaard drager Skarer af Karle og syngende Piger. Det er paa denne Aarstid, Ungdommen sværmer om Af-

tenen paa Landevejene, ofte til langt ud paa Natten. Pigerne spørger ikke Husbond om Forlov; hvis det er nødvendigt, hopper de ud ad deres Kammervindu. Og paa hemmelige Steder i Haverne eller bag Længer og Stakke skjuler sig Par ved Par. Natten er saa lun og fristende; Hjærtet banker, Blodet brænder: de Unge kan ikke sove.

Jeg mærker det paa mig selv: jeg kan ikke bekvemme mig til at gaa i Seng. Luften i Stuen er hed og lummer, jeg føler noget drage og lokke mig — ud i det Fri, ud i Natten!

Dørene er stængede, men mit Vindu er tæt ved Jorden. I et Øjeblik er jeg udenfor.

Jeg sætter mig lidt paa Tremmebænken i Lysthuset, men heller ikke her i Krohaven holder jeg det ud: jeg maa videre — ud, ud!

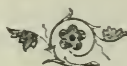
Op ad Bavnehøj til. Vejen ligger ganske lys for mig; Gadekæret skinner. Der er nogen, der hvisker inde i Per Olsens Have — en Gren knager — nu tier de. Møllebækken risler; her lugter stærkt af Krusemynte.

Jeg drejer om ad Markstien, der fører til Lindegaarden. Her var det, jeg St. Hansaften gik med Astrid. Mon hun kan sove i denne Nat?

Havelaagen staar som sædvanlig halvt

aaben: jeg gaar ind. Mine Trin høres ikke paa de bløde Gange, og min Skygge forsvinder helt under Træerne. Jeg lister mig nær hendes Vindu — det staar aabent.

Et Øjeblik føler jeg mig fristet til at hviske et Ord ind til hende, men jeg tager mig i det og gaar stille op til Højen, hvor jeg sætter mig paa Bænken i Skyggen af det brede Ælmetræ. Dèr bliver jeg siddende, til Himlen hvidner mod Dag og Stjærnerne slukkes.

XVI.

Tilbagefald.

Jeg er ikke fri for at skamme mig lidt; jeg har af egen Drift givet mig i Kast med de ny Gæster. der oven i Købet er bleven forøgede med et nyt Eksemplar — forøvrigt af ubestemmelig Art. Han kalder sig Sekretær Jørgensen og er en lille. kluntet Person med et ægte Klovnansigt: udstaaende Kindben, bred, flad Næse og tykke Læber. Panden lav og noget udstaaende: smaa plirende Øjne. der ikke er uden en viss Intelligens.

Det vakte synlig Sensation. at jeg endelig en Gang indfandt mig ved det fælles Aftensbord. De vilde allesammen rykke til Side og gøre Plads for mig. Hr. Gabriel var saa ven-

lig at paatage sig Præsentationen, hvad han skilte sig meget net fra.

Efter Bordet bød jeg paa en Forfriskning i Haven. Madam Enevoldsen laver en fortrinlig Drik af lige Dele Kognak, svensk Banko og Is, som blev modtagen med almindeligt Bifald. De har ganske gode Varer i Kroen, naar man vil betale.

Sandt at sige længtes jeg efter at høre en Smule Nyt fra Byen. Man har boet dèr saa længe og levet sig ind i alle Forhold. En Gang imellem dukker der en lille bitte Anelse af Tvivl op hos mig om, hvorvidt jeg nu ogsaa altid vil kunne holde det ud paa Landet Sommer og Vinter, Vinter og Sommer uden nogensinde at komme til Hovedstaden igen, saaledes som det er min Agt., Den By har dog visst faaet stærkere Tag i mig, end jeg selv troede.

Det blev forøvrigt en meget morsom Aften. Den ene Maler hentede fra sit Værelse en Guitar og fornøjede os med adskillige italienske og spanske Sange, hvoraf de fleste var meget ørefaldende og klangfulde; den anden sang de nyeste Revyviser, som jeg ikke kendte, og som, uagtet jeg æstetisk set selvfølgelig foragter Genren dybt, mere end én Gang fik mig til at smile. Den svagelige

Enkefrue lo, saa Taarerne løb hende ned over Kinderne.

Mest af alle bidrog dog »Hr. Sekretæren« til den almindelige Morskab. Han var utrættelig i at komme med Vittigheder og Paafund.

Blandt andet tog han en Avis op af Lommen, og uden et Øjeblik at standse eller lede efter Ordene læste han følgende »Nyheder« for os:

Tidens Tegn. Hr. *X. X.* skal, efter hvad vi erfarer, i Gaar have tiltraadt Pladsen som Redaktionssekretær ved »Demokratisk Tidende«. Samtidig udsendte det skandinaviske Forlag 3dje Oplag af hans ny Bog: »Om skærpede Helvedesstraffe, med særligt Hensyn til utidig Pilfingeri ved *Livets Træ.*«

Æresbevisning. Vor fejrede Digter, Hr. *Y. Y.* har vist »Selskabet til Forebyggelse af offentlige Skandaler« den Ære at lade sig udnævne til Æresmedlem.

Dekoration. Det skal efter Forlydende være af Beskedenhed, at Slagter *Q.* har nægtet at modtage Dannebrogsordenens Kommandørkors. Nogle vil dog vide, at Grun-

den er den, at samme slet ikke er blevet ham tilbudt.

Usædvanligt. Det efter Redaktørens Sigende *nu* fortræffelig redigerede Blad *Hver 2den Dag* bringer i sit sidste Numer en særdeles rosende Biografi af en Forfatter, hvis Værker ikke udkommer paa det norsk-norske Forlag.

Endnu et Storkors. *Henrik Ibsen* har modtaget Storkorset af den persiske *veltalende Sols* Orden.

Endelig. Vor berømte Landsmand, Komponisten Langfinger, der i Anledning af Forhandlinger angaaende Opførelsen af hans sidste Sukces for Tiden opholder sig paa Korea, har under sit Ophold dèr fuldført en *original* Opera.

Dramatisk Nyhed. Folketeatret vil i Begyndelsen af næste Sæson spille en Dramatisering af *Niels Lyhne*. Bearbejdelsen skyldes en herboende Skrædersvend.

Paabud. Det er blevet paalagt de patrouillerende Betjente at paase, at Kvinder med Barnevogne kører af Vejen for Fod-

gængere, der har Fortovsret. Dette gælder dog kun Hovedgaderne.

Forelæsninger. *Hvis* der møder Tilhørere, vil Professor *P.* i næste Semester holde Forelæsninger over Æmner, hentede fra den franske Literaturs Forhistorie.

Opsigtvækkende. Kaffehandler *Q.* blev i Gaar Aftes ved Nitiden set ekspederende i sin Butik. En større Politistyrke maatte rydde Gaden.

Videnskabeligt. Prof. *R.* lægger i denne Tid sidste Haand paa et nyt Værk: »Omfavnelsens Historie. Fra de ældste Tider til vore Dage. Med mange Illustrationer efter Amatørfotografier.«

Ogsaa Professor *S. T.* møder med et nyt Arbejde: »Om personlig Sanddruhed.«

Skønt disse og mange andre »Nyheder« i sig selv hverken var synderlig vittige eller morsomme, blev de »oplæste« med et Liv og Humør, der uvilkaarlig smittede. Senere optraadte Hr. Jørgensen som Forvandlingskunstner og Imitator; særlig Lykke gjorde han ved

at efterligne adskillige bekendte Personers Gestus og Tonefald paa en ret træffende Maade. Først da Klokken blev henimod tolv, gik vi til Ro.

Der er et visst Frimureri mellem Københavnere indbyrdes — de tale sammen paa en anden Maade end med Provinsbeboere eller Fremmede — Tonefaldet, Ordvalget, det hele er anderledes. Selvfølgelig gælder dette om Befolkningen i enhver Storby. Udenforstaaende mærker det ikke; man føler det kun, naar man selv er Indviet.

Jeg havde en tydelig Fornemmelse af det hin Aften. Vi var seks Københavnere og saa Hr. Gabriel (han listede for Resten af allerede Kl. ti). Det kan ikke nytte, jeg skammer mig.

Da vi gik ned ad Havegangen, tog Sekretæren mig til Side og hviskede:

— Undskyld, at jeg er næsvis og blander mig i Ting, som ikke kommer mig ved, men jeg hører, at De agter at slaa Dem ned her for bestandig. Tillad mig blot disse faa Ord: Betænk Dem vel! *De holder det aldrig ud!*

Og idet han saa' ud i Luften og pustede Cigarrøgen fra sig, tilføjede han:

— For De *er* Københavner!

XVII.

Mod Afgørelsen.

Lindegaarden er min.

Proprietær Madsen og jeg har i Dag været i Ørby og underskrevet Dokumenterne hos Prokuratoren. Jeg har købt til omtrent samme Pris som Fader solgte. Folk siger, at Madsen kan være velfornøjet, og jeg tror ogsaa, han er det.

Jeg vil lade Stuehuset grundig istandsætte, saaledes at det faktisk bliver helt nyt og dog i det væsentlige beholder sit gamle Præg. Kun Gavlen med Gæsteværelset skal bibeholdes aldeles uforandret. Dèr vil jeg have mit Studereværelse.

Desuden vil jeg lade bygge en særskilt Bestyrer- eller Forpagterbolig længere nede i Alléen. Jeg vil helst bortforpagte Jorden.

Proprietæren bliver foreløbig ved at lede det hele.

— — — — —

Jeg forstaar mig ikke paa gamle Frederikke. Jeg skyndte mig ind til hende for at glæde hende med Efterretningen om. at alt er i Orden. og at jeg nu bliver i Vejleby. men hun lod slet ikke til at blive fornøjet. Hun rystede paa Hovedet. rømmede sig. og spurgte endelig. om det saa var min Agt at gifte mig?

— Ja, det var det da. Jeg fandt ingen Grund til at nægte det overfor hende.

— Hm! hm! Hun havde nok tænkt det. Hun vidste ogsaa nok med hvem!

Atter rystede hun paa Hovedet og mumlede uforstaaelige Ord.

Men denne Gang trængte jeg alvorlig ind paa hende: jeg *vilde* vide. hvad hun mente eller vidste eller troede at vide. Noget var der; det var klart — noget ubehageligt. Men om det kun eksisterede i hendes egen Indbildning. vidste jeg ikke.

Hun vilde dog paa ingen Maade ud med Sproget. Først da jeg foreholdt hende. at det var hendes Pligt at aabenbare, hvad hun gik og gemte paa. gav hun efter. Dog vilde hun ikke sige det med rene Ord.

— Kom til mig i Aften lidt før Kl. 10, saa skal du faa det at vide. Men husk at være præcis. Lad os sige: tre Kvarter til 10; det er det bedste. Og husk, at ingen maa se dig gaa herind; du maa holde dig i Skyggen af Træerne. *Nu* siger jeg ikke mere!

Trods alle Overtalelser blev hun urokkelig derved.

Mon hun ikke gaar i Barndom? Hvorfor i Alverden vil hun først give mig Besked i Aften Kl. 10? Skulde der muligvis være Overtro med i Spillet?

Dette er vel det rimeligste. Frederikke har altid været overtroisk. Da jeg var Barn, fyldte hun mig med Historier om Underjordiske, Helheste og Kistelam, skjulte Skatte, Gengangere og meget andet.

Det hele opløser sig formodentlig i ren Snak. Det er sandsynligvis noget med Varsler, Tegn eller sligt. Naa, jeg vil dog i hvert Fald komme.

Helt fornøjet er jeg alligevel ikke.

XVIII.

Ord.

Han kunde jo være min Fader!

Jeg kan ikke glemme de Ord og især den haanlige Maade, hvorpaa de blev udtalt. Jeg hører dem overalt — i Vindens Susen, i Nætternes Stilhed. Træerne hvisker dem, Bølgerne raaber dem højt. Og jeg læser dem i Løvets Farvespil, i de ilende Skyer, i mine Øjnes Blod, naar jeg lukker Øjnene, fordi jeg ikke *vil* læse dem.

Jeg Daare, jeg Taabe!

XIX.

Ro?

Jeg forstaar ikke mig selv. Kan det være muligt, at jeg føler det som en Lettelse, at alt er forbi?

Det synes saa.

Der er gaaet en Uge siden hin Aften. I de sidste Nætter har jeg atter sovet godt. Da jeg stod op i Morges, følte jeg mig ganske vel tilmode og besluttede at spasere en Tur ud til Holsø Næs.

Jeg saa' mig i Spejlet: ganske rigtig, ved Tindingerne begynder et Par graa Haar at titte frem! Jeg har ikke set dem før. I Panden trækker sig et Par dybe Furer.

Nu ja, hvorfor ikke?

— — — —

I Begyndelsen gjorde det mig bittert ondt — mest for *hans* Skyld, om hvem jeg har drømt. Jeg ser det nu: mit Liv skal være

ensomt. sluttes ved min Død. ikke leve videre i en andens. Det maa saa være.

Straks da Frederikke med Fingeren paa Læberne førte mig ud i Haven og skjulte mig paa Bænken under Syrenbusken, der vender umiddelbart ud til Vænget, begyndte jeg at forstaa. Og i den Tid, der gik, inden de kom. fik jeg allerede gjort Regnskabet op. Jeg kunde have været sparet for at høre det, der fulgte.

Men maaske var det godt. Der blev i hvert Fald ingen Plads for Tvivl. Maaske maatte dette til for at rykke Drømmen op med Rode. Paa en Maade har jeg dog atter haft Lykken med mig, tilstaar jeg med et bittert Smil.

Smærtelig ondt gjorde det mig at erfare, at hun har været hans Elskerinde saa at sige fra Barn af — at al den Renhed og Uberørthed, jeg troede at have læst i hendes Ansigts fine Linjer, kun var Skin og Blændværk. Man vil maaske smile ad mig — nu vel, jeg indrømmer, at jeg ikke hidtil med min bedste Vilje har kunnet frigøre mig for visse gammeldags Følelser og Ideer. Jeg er formodentlig ikke frisindet nok. Kan godt være, det er dumt.

Ogsaa det, at hun havde besluttet sig til

at gifte sig med mig og dog beholde sin Elsker, er muligvis noget, hvorfor man ikke bør gaa strengt i Rette med hende. Jeg har ingen Forstand paa det. Meget muligt, at det kun var Naïvetet. Eller noget lignende uskyldigt.

— Elsker du ham da? spurgte han med rystende Stemme.

— Ham?! — hun vrængede — han kunde jo være min Fader!!

Og da han intet svarede, tilføjede hun, halvt som henvendt til sig selv:

— Men han er jo saa rig!

Da var det, jeg lænede mig tilbage og forsøgte at lukke for Ørene med mine Fingre. Jeg *vilde* ikke høre mere. Dette var nok.

I Grunden er han meget for god til hende. *Ham* synes jeg om.

— Ingen Slinger i Valsen! Ingen Krogveje! Han slog i Bænken, saa det knagede. Det nyttede ikke, hun tyssede paa ham. Helt hans, Gabriels, og ingen andens — eller ogsaa slet ikke!

De gik uenige bort.

Naa, den Sag faar vi nok bragt i Orden.

— — — —

Jeg har i Dag opsøgt Sekretæren: jeg trængte til at tale med andre Mennesker, og,

ved Gud, vi fik os saamænd ogsaa en ordentlig Passiar. Han er uudtømmelig. Nogen særlig fin Mand er han ikke, men Pokkers morsom.

Mon han skulde faa Ret? Mon jeg ikke vil kunne holde det ud paa Landet blot Vinteren over?

Nu *vil* jeg det nætop. Nætop nu. Paa Trods.

Hvem forbyder mig at bebo Lindegaarden alene? Holde stort Hus, om det skal være? Kusk og Tjener? Give fine Middage? Indbyde Bekendte fra Hovedstaden Aaret rundt? Og — bede dem rejse Pokker i Vold, naar jeg vil være ene?

Jeg gør, hvad jeg vil. Hejsa. Hurra for Millionæren!

Naar jeg kører forbi Forpagterboligen, stikker den unge, smukke Fru Enevoldsen Hovedet ud ad Vinduet og ser efter Vognen. Hun begriber ikke, hvordan jeg den Gang fik alt saa betimeligt at vide, og det fortryder hende, at hun ikke sidder ved min Side i den elegante Vogn. Men i Haven staar en lille rødmusset Dreng og kigger paa mig gennem en Aabning i Stakittet; jeg nikker til ham, og han nikker smilende igen.

— Kør til, Kusk! Der er noget i mig,

der gør ondt. Kør til, for Pokker! Kan du ikke begribe, at jeg ikke taaler at se den Dreng!

Saadan skal mit Liv være.

Hurra! Leve Lykken!

— — — —

Nej, jeg vil ikke være bitter, ikke hadsk. Det er godt, at det kom, som det kom. Hun havde jo Ret: jeg var for gammel. Nu mærker jeg det. Ellers havde det ikke været saa hurtigt forbi.

Mærkværdigt at tænke sig, at denne skønne Følelse, der fyldte mig saa ganske, og paa hvilken jeg saa fuldt og fast troede, pludselig — i et Nu er slukket, død, som om den aldrig havde været! Hvad kan man da forlade sig paa i Livet? Jeg tænker paa hende uden Uro, har endog set hende og talt med hende uden at spore andet end en stille Forundring over mig selv.

Sandelig, jeg maa sige med Razetta i »Laurettas Bryllup«: Gid alle Forelskedes Dumheder maatte ende som mine!

Maaske har jeg slet ikke elsket hende — maaske havde jeg elsket enhver anden, der var traadt mig i Møde under de samme Omstændigheder. Muligvis var jeg nætop i det Øjeblik, da jeg saa hende i Kupévinduet, sær-

lig disponeret til at blive forelsket? Hvad véd jeg! — Friheden, Lyset, Livet, Foraaret havde gjort mig ør.

Niels Faber, du burde være bleven i dine hyggelige Stuer i Sølvgade, dem du dog en Gang imellem hemmelig længes efter, og gjort dig det mageligt og bekvemt. Læst dine Aviser, røget din Pibe, og ladet være med at spille ung! Nu er du, om ikke for andet saa for din Selvagtelses Skyld, nødt til at holde Spillet gaaende og blive paa Lindegaarden — nogle Aar i det mindste. Saadan ender det altid med dine store Ord, dine store Forsætter. Du har altid været for lille; det er skidt, at du bildte dig ind, at du kunde holde ud at staa paa Tæerne. En Bunke Pengesedler maa du have at staa paa — først da gaar det!

XX.

Den gamle Gaard.

Der er intet Nag i mig — intet. Jeg har trukket mig ud af den vanskelige Situation med Ære. Alt er i Orden. Gabriel Enevoldsen overtager Forpagtningen paa lempelige Vilkaar. Forlovelsen er deklareret — til Efteraaret holder de Bryllup.

Jeg er overbevist om, at Astrid tror, hun har taget fejl af mig og mine Hensigter; min Opførsel overfor hende er uforandret som før — faderlig velvillig. Og, ved Gud! jeg føler heller ikke andet. Er der nogen i Verden, der har vist mig en Venskabstjeneste, saa er det gamle Frederikke. Jeg vilde lade hende forgylde, hvis hun bare havde nogen Glæde af det.

Det er nær Sengetid og ganske mørkt. Himlen er overtrukken; der staar et Uvejr i Sydvest, og det lader til at ville komme her over ad. De første tunge Regndraaber er allerede begyndt at falde.

Inde i »Salonen« klimprer den ene Maler paa sin Guitar. Hr. Jørgensen deklamerer. Jeg har atter i Aften trakteret med en Bolle af Madam Enevoldsens kølige Drik, men dog trukket mig tidligere tilbage. Jeg vil i Seng. Blot det ikke var saa lummert.

Saa, nu lynede det. Jeg tæller Sekunderne — dèr kom endelig Skraldet. 19 Sekunder — altsaa er det knapt en Mils Vej borte.

Der gaar nogen Tid. Det lyner nogle Gange og tordner langt borte. Tilsidst hører det helt op. Kun Regnen bliver ved.

Jeg gaar til Sengs.

Jeg véd ikke, hvor længe jeg har sovet.

Det er bælgmørkt, men pludselig oplyses Værelset af et blændende Lyn, og jeg hører Tordenen rulle lige over Byen. Naa, hvad angaar det mig? — Vi Københavnere er ikke bange for en Smule Uvejr. Jeg vender mig om mod Væggen.

Skrald paa Skrald. Lyn paa Lyn. Tordenen hører ikke et Øjeblik op at rulle. Det er ligesom hin Aften paa Lindegaarden.

Ritsch, burr—bum, bum! Det lød som naar nogen knalder en Jydepotte mod en Dør. Denne ejendommelige smældende Lyd, der betegner Nedslaget, tager man ikke fejl af. Regnen styrter ned i Strømme.

Jeg bliver alligevel lidt betænkelig. Var det dog mon ikke bedst, jeg stod op. Man kan dog aldrig vide. Og jeg kan høre, at alle de andre er paa Benene.

Mens jeg klæder mig paa, hører jeg Larm ude paa Gaden, Lyd af Vognhjul og højrøstede Stemmer. Det skulde da aldrig være Sprøjten, de er i Færd med at trække frem? Jeg nærmer mig Vinduet og ser ud. Der ligger et stille, rødbrunt Skær over Træerne; Himlen er klart oplyst.

I det samme banker det stærkt paa min Dør. Det er Madam Enevoldsen.

— Aa Gud, aa Gud, Hr. Faber — Lindegaarden brænder!

— — — —

Da jeg kommer til Brandstedet, er alle fire Længer omspændte af Flammerne. De fleste Kreaturer er paa Markerne; alt Levende er reddet. Lynet slog ned i Stuehusets søndre Gavl, fortæller man mig; det er dèr, Gæsteværelset laa.

Taarerne træder mig i Øjnene, mens jeg

ser paa den brændende Gaard. Forbi altsaa — alt forbi! Sprøjten med den utætte Slange arbejder aldeles haabløst mod det knitrende og sydende Ildhav. Regnen er ophørt.

Der er nogen, der taler til mig. Jeg vender mig om. Det er Postmesteren med sin Pibe i Munden.

— Ja ja, Hr. Faber, siger han trøstende; der kom jo ingen til Skade, og De vilde jo bygge om alligevel. For det var jo en gammel Gaard.

Han har Ret: det var en *gammel* Gaard!

— — — —

Nu brænder det væsentlig kun i Grunden; Sprøjten kører hjæm. Der er ikke mere at gøre. En tung, diset Dag bryder frem over et Virvar af rygende, forkullede Bjælker og sværtede, omstyrtede Mure. Den nærmeste Del af Haven har ogsaa lidt ved Branden; mange Træer er sorte og afsvedne — sandsynligvis vil adskillige af dem gaa ud.

Først nu faar jeg Øje paa Proprietæren og Astrid, der kommer hen imod mig i Følge med Gabriel. Astrids Øjne er store og forfærdede. Hun har et Sjal om Skuldrene, men synes dog at ryste af Kulde.

— Ja nu er Kassen s'gu brændt, siger

Proprietæren; det var godt, vi fik Assurancen i Orden med det samme, vi var i Købstaden.

— Min dejlige Kommode og alt mit Tøj er brændt, siger Astrid grædefærdig; og tænk, jeg havde lige faaet den staalgraa Kjole fra Skræderjomfruen!

Jeg vender mig bort med et Skuldertræk. Hvor kan et Menneske dog tage fejl! Jeg er ikke fri for at skamme mig.

En Flok Høns med Hanen i Spidsen drager forbi i urolig, stundesløs Forvirring. De véd ikke, hvor de skal hen. Endelig finder de Vej op i Haven. Hanen basker med Vingerne og galer. Paa Gærdet sidder den hvide Gaardskat og slikker sine Poter.

Gabriel siger intet, men jeg ser paa ham, at han føler noget lignende som jeg. Ogsaa han har haft den gamle Gaard kær. Hans Øjne er tykke og røde, Ansigtet sværtet af Røg. Han har været i Ilden og reddet Svin og Fjerkræ.

Astrid klager stadig over, at al hendes Stads er brændt.

— Der bliver vel Raad til nyt, siger Gabriel endelig; du vilde vel ikke, jeg skulde have ladet Dyrene indebrænde?

Der er noget haardt i hans Tone, som klæder ham godt. Han vil være Mand for at styre sin Kone.

Vi gaar alle fire ned mod Kroen.

XXI.

Afsked.

Det er i September.

Rydningsarbejderne er længst til Ende; den ny Gaard er ved at rejse sig. Stuehuset er allerede bragt under Tag. Gabriel har faaet fri Hænder til at lede det hele og lade alt indrette, som han ønsker det. Om nogen særskilt Forpagterbolig bliver der ikke længer Tale. Nu da *min* Lindegaard ikke er til mere, er det andet mig ligegyldigt; jeg forbeholder mig kun et Par Værelser til Sommerbesøg — *hvis* jeg nogensinde kommer igen. Sandsynligvis rejser jeg i Vinter til Udlandet.

Alle de andre Gæster fra København er rejst i forrige Maaned. Sekretæren holdt længst ud. Han blinkede til mig ved Afskeden og mente, at jeg snart vilde følge

efter. Deri faar han Ret. Der er ikke mere noget, der holder mig tilbage her. At jeg har købt Lindegaarden, fortryder jeg ikke — om ikke for andet saa for Gabriels Skyld. I og for sig er jeg dog ikke utilfreds med, at jeg kan kalde mine Forældres gamle Ejendom min.

Nu staar jeg paa Brune-Bakke ligesom hin Morgen i Maj. Ikke et halvt Aar er gaaet siden da, og dog er saa meget forandret. Fremfor alt er jeg selv ikke mere den samme — er ikke ung mere, vil ikke mere trodsigt forme Livet efter min Vilje. Det Foryngelsens Under, paa hvilket jeg da troede, var kun en sidste, glimtende Opblussen af min svindende Ungdom. Nu er Efteraaret inde. Jeg bøjer mig for Livets Lov: Forsagelsen. Men jeg har drømt saa smukt.

Paa en Maade har Opholdet her i mit gamle Hjem dog bragt mig Lægedom og Styrke. Jeg ser sundere og rigtigere paa Livet og Menneskene end før, og min Sjæl er sat i Svingninger, der vil vare længe. Kontorstøvet er blæst af mig; jeg lever anderledes end før. Jeg har gjort to Mennesker lykkelige — for en Tid da. Thi ogsaa deres Haar vil engang blive hvidt, og deres Ungdom visne, men foreløbig er Tiden dog deres.

Jeg føler, at der i min Haand er lagt en Magt, som jeg bør udnytte efter Ævne og Skøn. Mine Ord vil paa mange Steder have Vægt; jeg kan gribe ind i mange Forhold. Endnu staar en Manddom mig aaben, som ikke behøver at blive helt uden Daad eller Frugt — om jeg blot selv vil. Vel véd jeg, at det er et utaknemligt Stykke Arbejde at gøre noget for Menneskene i det hele, men jeg behøver jo strængt taget heller ingen Tak, og man kan virke ad mange skjulte Veje. En Pebersvend som jeg har nok i sig selv — heri hans Styrke og — Svaghed.

Løvet er brunet og falmet; i Haverne bliver der tyndt og bart mellem Stammerne. Det er saa efteraarsstille om mig; jeg staar saa ene med mine Tanker. Skønt det er nær Middag, blinker Morgenduggen endnu mange Steder i Græsset.

Markerne er gule og afblegede. Bonden pløjer og saar sin Vintersæd. Fra Havet bæres kølige Pust ind over Land. Kun Lindegaardens to høje Popler knejser endnu lige ranke og grønne: de er snart det eneste, jeg har tilbage her, og som jeg vil længes efter at se igen.

Endnu med et sidste Blik omfatter jeg Byen og Egnen; saa gaar jeg langsomt ned ad Bakken.

Efterskrift

En ny Onkel.

Den første Sne.

Saa tæt og blødt den falder! Fra mit Vindu ser jeg Rosenborg Slot og Kongens Have som gennem et hvidprikket Slør. Det fryser et Par Grader; Sneen bliver liggende.

Der er gaaet to Aar, siden jeg var i Vejleby. Paa mit Bord ligger Brev fra Lindegaarden; Gabriel sender mig et Portræt af sin Dreng, og hans Kone ledsager det med adskillige oplysende Bemærkninger. Omkvædet lyder, at *nu*, til Sommer, maa jeg da *endelig* komme og se ham. Han er døbt *Niels* — efter *mig!*

Hvor Livet dog gentager sig!

Jeg ser mig selv som Dreng gaa ved Siden af den tavse, alvorlige Onkel i Linde-

gaardens Have. Jeg ser Moder svanse, smigre og gøre sig lækker for ham. Jeg ser ham gennemskue hele Komedien. Nu er jeg selv avanceret til den rige Onkel; nu vil de, jeg skal gaa i Haven med deres Dreng, og de vil dressere ham til at være »artig« og sød og til at »holde saa meget af Onkel«. De vil med andre Ord, at jeg i det mindste skal efterlade ham Lindegaarden. Nu ja — maaské!

Jeg har sandelig fuldt ud taget Arv efter Onkel: først nu forstaar jeg ham helt. Skade, at Forstaaelsen skulde komme saa sent.

Iøvrigt tænker jeg aldeles ikke paa at dø snart; jeg har endogsaa belavet mig paa at skulle leve mange Aar endnu, hvis da ellers alt gaar vel. De Par Udenlandsrejser har kvikket mig svært op, og jeg befinder mig ganske overordentlig godt.

Jeg er bleven en uforbederlig Pebersvend med alle en saadans Vaner og Uvaner — et levende Kronometer, som vil, at alt skal gaa efter en Snor. Min Husholderske har et Øje paa hver Finger; paa Restaurationen bliver jeg betjent, uden at jeg behøver at sige et Ord. Jeg er et fuldkomment »Exemplar«.

Tilsyneladende fører jeg en ganske uskadelig Tilværelse, dyrker mine smaa Interesser

(jeg har f. Ex. i den senere Tid lagt mig efter Raderinger og Pennetegninger), passer min Skakklub, plejer min Magelighed og lader iøvrigt fem være lige. Jeg er derfor en anset Mand; man fremhæver mig som Type paa en god, fredsommelig Borger.

Muligvis har mit Liv dog et andet Indhold; maaské har jeg dog lært noget paa min Pilegrimsfærd. Jeg siger *maaské* — thi jeg vil ikke røbe mig. Føler man sig kaldet til at udrette noget . . . lad os sige: noget godt i denne Verden, bør han helst gaa saa stille og hemmelig tilværks dermed som muligt. Begynder først ens kære Medmennesker at blande sig i Tingene og give deres Meninger tilkende, er de i Stand til at betage en baade Lysten og Modet.

Derfor tier jeg, men smiler i Stilhed. Enhver kan tænke sig, hvad han vil — forestille sig, hvad han vilde gøre i mit Sted.

— — — — —

Selvfølgelig skal Niels arve Lindegaarden. De gode Folk behøver ikke at være ængstelige. Jeg har adskillige saadanne smaa Fyre, hvis Fremtid . . . . tys, jeg havde nær talt over mig! Der er et Billede, en Drøm, der stedse lever i mig, og som jeg ikke slipper — jeg maa virkeliggøre det — paa *min* Vis.

Jeg skal ikke slaa Haanden af den lille Niels. Ikke engang om han skulde finde paa saadanne Dumheder som at ville række efter Stjærnerne.

Dog. det har ingen Nød. I vore Dage sigter Ungdommen sjælden saa højt!

Denne Fortælling, der udgives efter Forfatterens Død, gennemsét af hans Hustru, er hans sidste Arbejde. Og som det er en Friluftsfortælling, skrevet, mens han paa Grund af sin Sygdom aldrig selv kunde komme i det fri, saaledes synes den mig at være karakteristisk for hans hele Liv, hvor hans ideelle Natur og stærke Fantasi bar ham langt ud fra de fire snævre Vægge, hvor han skrev om fremmede Lande, han aldrig fik se, hvor han var Lærer i fremmede Sprog, han aldrig fik talt, hvor han skrev sin Roman om G u l d o g Æ r e, og selv kun fik lidet af begge Dele. Men han levede lykkelig og døde i Troen paa, at Æren, eller idetmindste Anerkendelsen sikkert vilde komme.

Vistnok har han villet mere, end han naaede at faa udført. Maaske vilde han have kunnet ævne mere, om Anerkendelsen i hans Liv havde naaet til ham. Hans sidste Dage kunde være sparet nogen Bitterhed, om han

havde følt, at det Arbejde, han gjorde, virkelig blev paaskønnet. Han, som havde tabt meget derved, at Danmark staar udenfor international literær Ret, syntes os Andre at have Krav fremfor de fleste paa at faa Del i det Fond, der aarlig bevilges til Understøttelse af Landets Kunst og Videnskab. Men Kultusministeren mente ikke at burde tage Hensyn til hans Ansøgning, uagtet hvert enkelt Medlem i den danske Forfatterforenings Bestyrelse havde sat sit Navn under den.

Formelt er der intet at sige til dette Afslag. Ti tre Uger efter døde Otto M. Møller, og han kunde derfor ikke have opfyldt de Forpligtelser, der knyttes til saadan Understøttelse — Modtageren skal, saavidt jeg ved, indgive Beretning om Anvendelsen til Ministeriets Arkiv.

Han fandt sig rolig i at blive nægtet den Understøttelse, som hans flittige Arbejde burde have berettiget ham til, ti han og hans Hustru naaede at bære deres nøjsomme Hjem oppe uden den: kun saadan Tilsidesættelse, som han maatte opfatte som Mangel paa literær Anerkendelse, kunde nu og da under hans lange Sygdom give ham bitre Tanker.

Juli 1898.

C. M. Norman-Hansen.

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 09 11 05 05 005 2